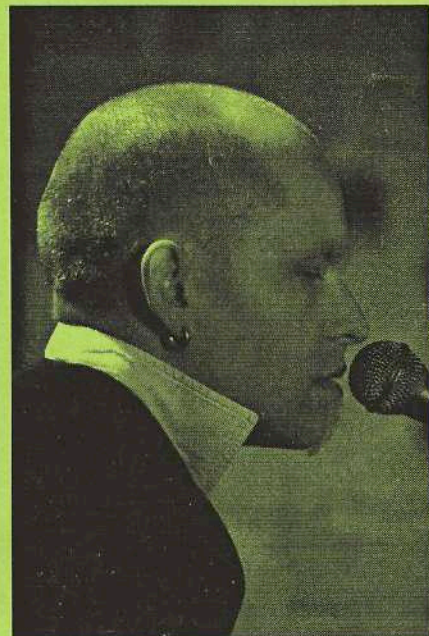
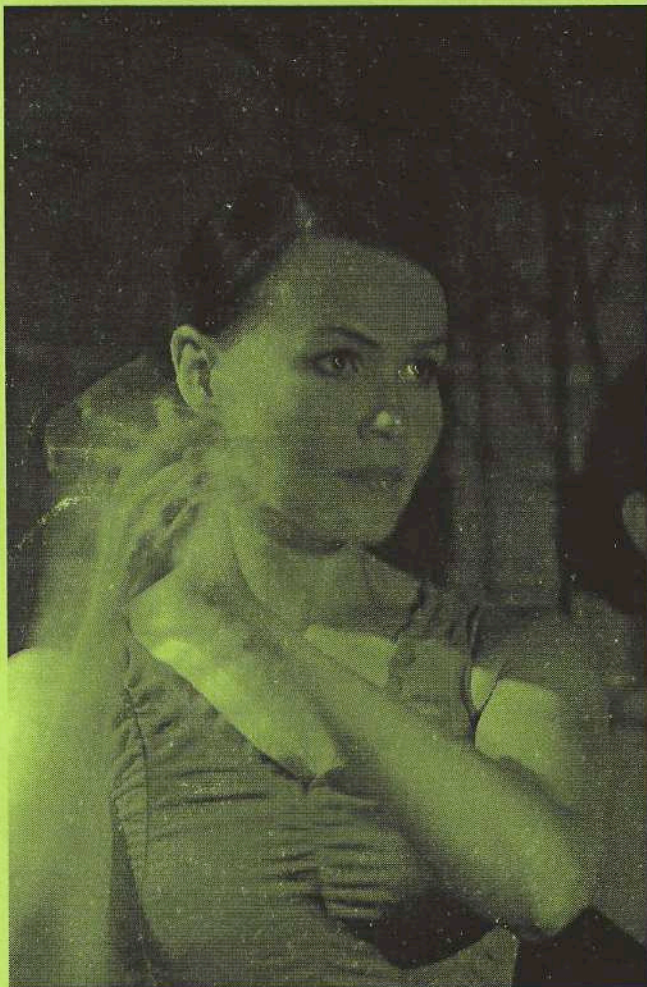

3/2005 Letra

Helsingin Flamencoyhdistyksen jäsenlehti

www.flamenco.fi

Jäsenmaksu 2005!

Yhdistys päätti syyskokouksessaan 10.12.2004 pitää jäsenmaksut ennallaan. Jäsenmaksu on 21 euroa ja saman perheen toiselta jäseneltä 9 euroa. Liittymismaksu on edelleen 10 euroa. Vuoden 2005 jäsenmaksulomake on lähetetty jokaiselle erillisessä kirjeessä. Hallitus kehottaa jäseniä ottamaan jäsenkorttinsa mukaan yhdistyksen järjestämiin tilaisuuksiin.

HALUAAKO YSTÄVÄSIKIN LIITTYÄ HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYKSEEN?

Vuotuisen jäsenmaksunsa maksanut saa neljästi vuodessa ilmestyvän Letran ja 10-30 %:n alennuksen kaikista yhdistyksen järjestämistä tapahtumista. Vuosimaksu on 21 euroa, kerran maksettava liittymismaksu 10 euroa.

Jäseneksi liittyminen: Maksa 31 euroa yhdistyksen tilille: Nordea 206518-21707. Ilmoita nimesi, osoitteesi ja puhelinnumerosi tai sähköpostiosoitteesi viestikohdassa. Liittyttyäsi sinulle lähetetään noin kahden viikon sisällä jäsenkortti sekä kuluvan vuoden jo ilmestyneet Letrat. Muistathan laittaa osoitteesi, että voimme lähettää lehden!

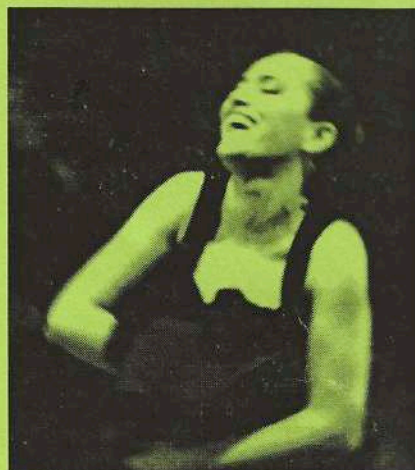
Lisätietoja:

Anne Lamberg-Laitinen,
p. 040 521 2763,
työ 020 483 5911,
anne.lamberg@metso.com
anne.lamberg@24.fi

Jerónimo ja El Cigala viihtyivät Tampereen Keskustorilla, kuva Tove Djupsjöbacka. Rafaela Carrasco viihtyi Tampere-talon lavalla, kuva Auli Kaartinen.

Sisällys

Päätoimittajalta.....	3
Hallituksen kuulumisia.....	3
Tampereen flamencoviikko.....	4
Kotimainen ilta.....	5
Jerónimo Maya.....	7
El Cigala.....	8
Rafaela Carrasco.....	8
Tanssi- ja kitarakurssit.....	10
Nordisk flamencofestival.....	11
Stallet.....	12
Eva Yerbabuena.....	14
Gerardo Nuñez.....	15
Falon laulukurssi.....	16
Rocio Molina.....	17
Kuopio tanssii ja soi.....	18
Manuel Betanzosin tanssikurssi.....	19
Blue Flamencon kevät näytös.....	20
Levylautaselta.....	22
Llave de Oro.....	24
Noticias.....	26
Calendario.....	28
Cabeza de Vaca.....	30
Top 5.....	30
Yhdistyksen hallitus, salin vuokraushinnat, tienda ja ilmoitushinnat.....	31

Letra Helsingin Flamencoyhdistys ry:n jäsenlehti

Päätoimittaja:

Tove Djupsjöbacka,
Välskärinkatu 1 b A 23,
00260 HELSINKI,
p. 040 731 4304,
tove.djupsjobacka@helsinki.fi

Taitto:

Terhi Ketolainen
terhi.ketolainen@kolumbus.fi

Numeroa 3/05 toimittivat myös:

Erika Alajärvi
Ailin Bayaz
Sanna Lehtinen
Maija Lepistö
Tajia Tyrväinen
Samuli Työrinoja
Milena Urmas
Tommi Virtanen

Tekstieditointi: Juha Leino

Oikoluku: Anne Lamberg-Laitinen

Kuvaajat:

Auli Kaartinen, solea@jippii.fi,
Mervi Ahlroth, mervi.neste@sci.fi
Matti Hovi

Kuvankäsittely:

Mervi Ahlroth
Terhi Ketolainen

Kansi:

Anna Himanen (vas.), Pauliina Kuusisto (oik. ylh.) ja Tommi Virtanen Tampereen flamencoviikon kotimaisessa illassa. Kuvat: Matti Hovi.

Paino: Yliopistopaino

ISSN 1456 7938

Jos kirjoitat Letraan:

Toimita jutut tai juttuehdotukset sähköpostitse päätoimittaja Tove Djupsjöbackalle liitetiedostona RTF-muodossa. Älä laita juttuun ylimääräisiä muotoiluja (sisennyksiä, lihavoituja, tavutuksia tms.) Lyhyet jutut voit kirjoittaa sähköpostiviestinä tai toimittaa postitse levykkeelle tai CD:lle tallennettuna.

Päätoimittajalta

Kesä tuli ja meni. Samoin flamencofestivaalit. Kolmen huipputason flamencokurssin jälkeen vartalosta löytyy uusia liikkeitä, uusia rytmejä, ehkä jopa uusia lihaksia? Tietenkin myös flamencokonsertit ovat olleet antoisia – henkilökohtaiseksi suosikikseni jäi Falon konsertti Tukholmassa. Sen jälkeen olisi tehnyt mieli vain jäädä istumaan ja itkemään. Tai itse asiassa olisi tehnyt mieli kuulla koko konsertti uudestaan!

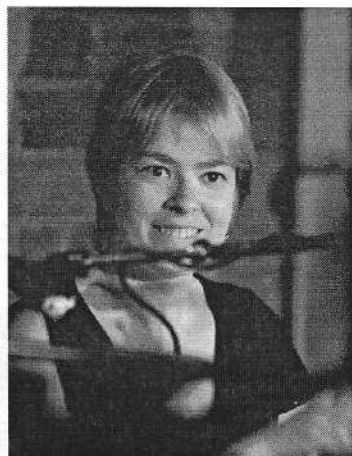
Yhtä tärkeää kuin itse festivaaliohjelma on ollut ihmisiin tutustuminen. Jokaisella festivaalilla tutustuu ihmisiin ja käy vakavia keskusteluja flamencosta, eri näkökulmista. Pohjoismaisella flamencofestivaalilla keskustelut olivat luonnollisesti kesän vilkkaimpia. Uusia ihmisiä löytyi joka suunnasta ja eri maiden flamenkokulttuurista saattoi aina vertailla.

Kuten Erika Alajärvi kirjoittaa arvostelussaan (sivulla 12), ilmassa oli jopa maaottelun henkeä. Ruotsalaisethan ovat jo vuosikausia naureskelleet "escuela finlandesaa".

Kun olemme muka kaikki niin samantyyliisiä... Samantyyliisiä, kaikki suomalaisetko? Nyt kun näki muiden maiden flamenco koko viikon ajan, oli ehkä pakko myöntää, että meillä suomalaisilla on jotain yhteistä. Mutta kyllä se "escuela sueca" on myös olemassa!

Toinen asia, joka jäi mietityttämään huomattavasti enemmän, oli suomalaisten muusikoiden osuus. Etenkin Ruotsi ja Tanska marssittivat lavalle toinen toistaan taitavampia kokoonpanoja, ja juergoihinkin löytyi laulajia ja kitaristeja joka lähtöön. Festivaalilla vierailleet suomalaiset muusikot hoitivat toki tonttinsa kunnialla, mutta tuntuu, että heitä on ällistytävän vähän verrattuna tanssijoihin.

Ehkä vastaus voisi osittain löytyä opetuksen organisoinnista. Otakaamme esimerkki Tanskasta: kitaristi Poul Knudsen toimii opettajana Kööpenhaminan "iltamusiikkiopistossa" (aftenskole). Siellä viitisentoista oppilasta opiskelee

Kuva: Matti Hovi

flamencokitaraa viikoittain aivan kuin mitä tahansa soitinta opiskellaan musiikkikoulussa. Samanlainen opiskelumahdollisuus on myös flamencolaulussa ja cajónin soitossa. Suomessa sekä kitaristit että laulajat ovat valitettavan yksin opinnoissaan. Monelle flamencon opiskelu on sellaista eremiittihommaa, istutaan yksin olohuoneessa ja harjoitellaan vaikeita falsetoja.

Tapahtumarikkaan kesän jälkeen toivon, että syksy tuo mukanaan jälleen uusia vaikutteita, uusia tuttavuuksia, uutta flamenco. Oikein hyvää syksynjatkoa kaikille!

Tove Djupsjöbacka

Flamencokesästä flamencotalveen

Syksy on lähtenyt käyntiin vauhdikkaasti. Tanssikoulut ja opettajat ovat aloittaneet viikkotuntinsa ja Helsingin Flamencoyhdistyksen hallitus on alkanut puurtaa helmikuun 2006 festivaalin kimpussa. Jo nyt voin sanoa, että hieno festari on tulossa talven pimeyteen.

Flamencokesän suomalaisia kohokohtia oli 10. Tampereen Flamencoviikko. Suurenmoiset konsertit, laadukkaat kurssit ja leppoisat illanvietot antoivat varmasti jokaiselle jotakin. Itselleni jäi vahvimmin mieleen tanssija **Rafaela Carrascon** teos "Una mirada del flamenco". En muista kokeneeni mitään muuta esitystä niin voimakkaasti. Ikinä. Tuollaisina hetkinä muistaa, minkä takia flamenco tehdään ja miksi itse jaksaa olla siitä kiinnostunut.

Valitettavasti en päässyt itse todistamaan ensimmäistä pohjoismaista flamencofestivaalia, joka pidettiin

Tukholmassa muutama viikko Tampereen jälkeen. Huhut kuitenkin kertoivat, että kyllä Pohjoismaissa osataan. Taitavia kitaristeja, laulajia ja tanssijoita. Toivottavasti Flamenco Nordico muotoutuu jokavuotiseksi festivaaliksi. Tammikuussa 2006

Kuva: Matti Hovi

myös Suomen vanhin ja pohjoisin flamencoyhdistys, Oulun Pohjoinen Flamenco ry, viettää flamencoferia-juhlaa. Helsingin Flamencoyhdistys toivottaa onnea ja menestystä tulevalle tapahtumalle.

Arvoisa jäsenistö, seurakkaa ilmoituksia ja yhdistyksen nettisivuja. Aloitamme festareiden tiedottamisen pian, jotta teidän olisi mahdollisimman vaivatonta osallistua talven juhliin. Tiedossa on jälleen tasokasta flamenco Suomesta ja Espanjasta, laadukkaita kursseja unohtamatta. Mutta niin kuin aina, ihmiset tekevät juhlasta juhlan. Tervetuloa osallistumaan!

Hyvää syksyä kaikille!

Anne Virtanen

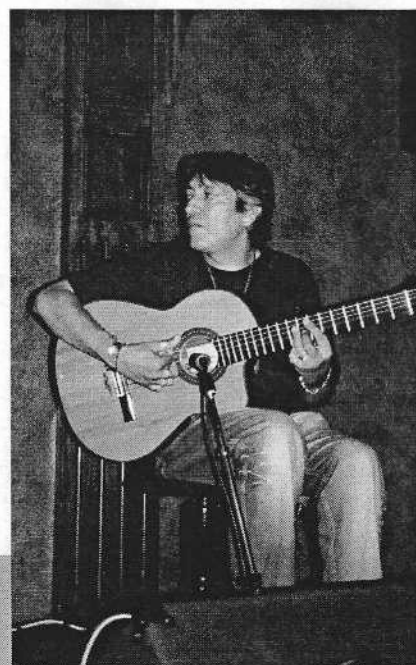
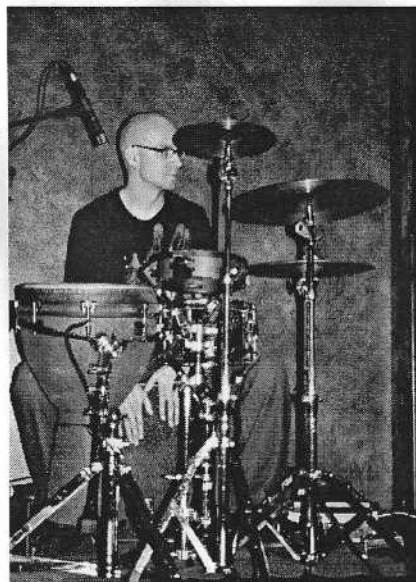
Tampereen Flamencoviikon näyttävä paluu

Viimevuotisen peruuttamisen jälkeen Tampereen Flamencoviikko teki tänä vuonna näyttävän paluun. 10-vuotisjuhlia vietettiin ohjelmalla, joka muistutti vanhoista Tampereen ajoista: huippuespanjalaisten kitara- ja laulukonsertti sekä suuren tanssiryhmän vierailu. Uusi tuttavuus esiintymispaikkana oli Tampereen Teatteri, joka toimi loistavasti espanjalaiskonserttien sekä kotimaisen **Katja Lundénin** tanssiryhmän esiintymisareenana. Teatterin Ravintola Kiven oli tarkoitus toimia viikon aikana festivaaliklubina, käytännössä tämä toiminta jäi melko vaatimattomaksi. Hyvä uudistus sen sijaan oli samaisessa Kivessä toiminut festivaalin infopiste, joka päivittäin tiedotti festivaalista ja myi lippuja. Parhaiten Ravintola Kivi toimi flamencoviikon avajaisiltana, jolloin siellä esiintyi helsinkiläinen Grupo Cerbero vierailijanaan **Maija Lepistö**. Sevilianasta tanssittiin myös koko illan ajan. Paikalle olivat uskaltautuneet useat "normaalit" tamperelaiset, mikä on

hyvinkin ilahduttavaa. Hienoa etteivät Flamencoviikon tapahtumat rajoitu ainoastaan kalliisiin konsertteihin alan harrastajille.

Kurssiohjelma oli myös laajuudeltaan vastaava kuin edellisinä vuosina: tanssikurssit kolmella tasolla sekä laulu- ja kitarakurssi. Ainut, mikä jäi perinteisestä Tamperekonseptista puuttumaan, oli viimeisen illan juhlat. Eikö viimeinen ilta olisi ollut suurten 10-vuotisjuhlien paikka? Nyt yleisö jäi Tampere-talon ulkopuolelle ihmettelemään meininkiä. Toinen toivomus ensi vuodelle olisi konserttien käsiohjelmat – kyllä olisi mukava tietää, keitä illan muusikot ovat ilman että joutuu käymään heiltä itse kyselemässä. La Máscaran tyyppisessä teoksessa käsiohjelma olisi todella ollut tarpeen! Kokonaisuutena viikko oli kuitenkin onnistunut, onnittelut siitä Tampereen Flamencoviikko ry:lle sekä tuottajalle PopZoolle!

TD

Grupo Cerbero esiintyi flamencoviikon avajaisiltana Ravintola Kivessä. Ylhäältä: Karo Sampela, Chiqui ja Dile Kolanen.

Monipuolista kotimaista

Kotimainen ilta, esiintyjinä Turun ja Tampereen flamencoyhdistykset, Lapin balettiopisto, Flamenco Azul Tampereelta sekä helsinkiläinen Hehkuma. Telakka 26.7.2005.

Ilta alkoi mukavan perinteisesti. Turun flamencoyhdistyksestä olivat tulleet tanssijat **Tuija Hovi** ja **Marjo Hiidensalo**, kitaristit **Mikael Lindholm** ja **Matti Raitio** sekä laulaja **Pauliina Hiesjoki**. Hovin alegrías-sa oli hienoisesta epävarmuudesta huolimatta pilkettä silmäkulmassa, ja alegrían aire tuli mukavasti esille. Koreografiaa vaivasi kuitenkin tasapaksuus, mitä ei lainkaan auttanut, että lähes koko kappale perustui toisiaan seuraaviin kitarafalsetoihin. Miksi laulua ei tässä ollut, vaikka ryhmällä oli laulaja mukana? Marjo Hiidensalon tanssimaan tientokseen laulu toi mukavasti väriä. On hienoa, että Suomesta löytyy rohkeita flamencolaulun harrastajia lajin vaikeudesta huolimatta!

Mustaa ja valkeaa

Tampereen – flamencoyhdistyksen jatkoryhmä La Mano Rigida esitti viiden tanssijan voimin **Kirsi Kuismasen** koreografian **Mayte Martinin** tientokseen. Kappale on vaativa ryhmässä esitettäväksi, mutta koreografia oli hyvin harjoiteltu ja toimi lavan pienuudesta huolimatta. Lisää rohkeutta kaipaasi vielä ilmaisuun, etteivät juontajan sanat kaipauses- ta, surusta ja menetyksestä jää vain lupauksiksi.

Pauliina Kuusisto on koreografi- oinut ja ohjannut Lapin balettiopis- ton oppilaille teoksen "Las Madres", josta nyt nähtiin kaksi kappaletta. Ensimmäinen toi lavalle ryhmän valkoisiin pukeutuneita ihania nei- toja, kuin metsän keijukaisia kihar- rettuine hiuksineen. Pienellä lavalla koreografiassa jouduttiin selvästi te-

Lapin baletti- opiston nuoret neidot **Pauliina Kuusiston** koreografiassa. Kuva: Auli Kaartinen.

kemään muutoksia, ja osa tanssista jäi ikävästi lavan raunoilla seisovien tanssijoiden selkien taakse piiloon. Esiintymiskokemusta ryhmällä selvästi on, ja ilmaisu oli ihastuttavan luontevaa esiintyjien nuoresta iästä huolimatta. Kontrastia neitseelliselle valkeudelle toi toiseen tanssiin mukaan tullut lesken mustiin pukeutunut "äiti", Lapin balettiopiston perustaja **Virpi Wirlander-Asplund**. Nuoren tytön ja vanhan naisen duetto kiikkui rajalla pudota kliseisen puolelle, mutta aito ilmaisu ja läsnäolo tekivät kokonaisuudesta nautittavan.

Lopuksi Kuusisto tanssi soolon teoksestaan "La Renuncia". Nyt väkisininkin mielti sen yhteyttä edellisiin kappaleisiin, ja se jäikin epä- määräisen irtotaiseksi. Jonkinlainen käsiohjelma auttaisiakin katsojaa – etenkin kun esitetään teoksia tai osia niistä.

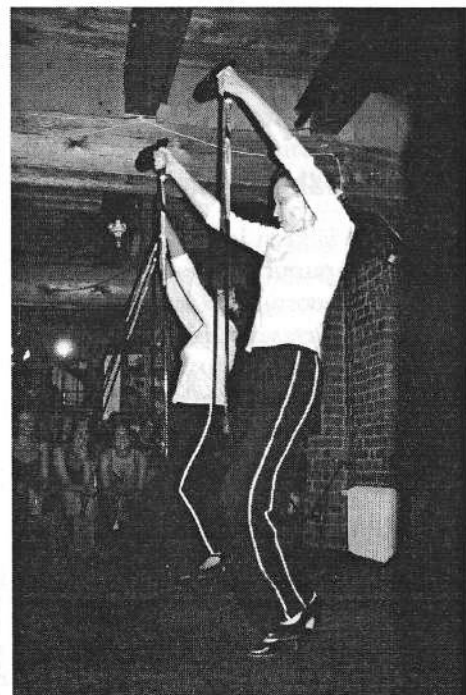
Rentoa otetta

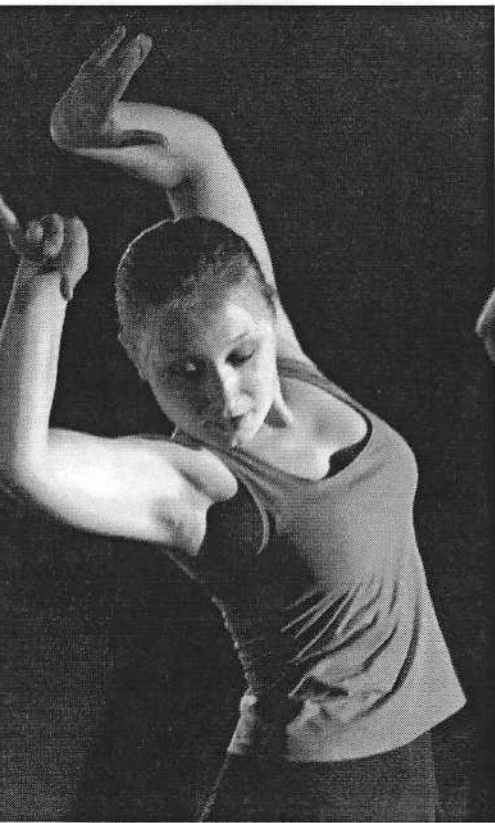
Turusta saapuivat Tuija Hovi ja **Kristiina Lindroos** esittelemään uutta kuntoilumuotoa; airebic – tangosta kävelysauvojen kanssa! Hulvaton

Tuija Hovi (edessä) ja Kristiina Lindroos esittelemässä uutta kuntoilumuotoa: *el paseo nórdico por tangos!* Kuva: Auli Kaartinen.

esitys sai yleisön ulvomaan naurusta. Tässä turkulaiset onnistuivat todella yhdistämään jotain perin suomalaista flamencoön turhia tiukistelemta.

Lavalle tulo edellisen revittelyn jälkeen ei ehkä ollut helppoa tampe- relaiselle Flamenco Azul -ryhmälle. Runollinen soleá olisi päässyt pa- remmin oikeuksiinsa, jos esitykset olisivat olleet toisessa järjestyksessä. Nyt tunnelma latistui, eikä ilmaisu ryhmän vienoista yrityksistä huo- limatta kantanut koko kappaleen läpi. Soleá nauhalta soitettuna ei

Tamperelaiset esiintyivät useammalla kokoonpanolla. Kuvassa Annu Honkakoski. Kuva: Matti Hovi.

ole paras mahdollinen valinta oppilasryhmälle, ja etenkin koputusten sekamelska sai ihmettelemään koko koreografian tarkoitusta. Ryhmässä on monta tanssijaa, jotka pärjäisivät lavalla erinomaisesti yksinkin; tästä jäi hieman oppituntimainen maku tanssijoiden toistaessa samaa isossa ryhmässä.

Uutta näkökulmaa

Väliajan jälkeen lavan täytti Helsingistä saapunut Hehkuma. Bändin ohjelma koostui sekä laulaja-kitaristi **Tommi Virtasen** omista sävellyksistä että suomalaisten laulujen sovituksista. Virtasen mukana yhtyeessä olivat **Tuomas Skopa** (cajón, kitara, laulu), **Ossi Raippalinna** (perkussiot), **Tove Djupsjöbacka** (cajón, palmas), **Anne Virtanen** (laulu, tanssi, palmas) sekä **Milla Härmä** (laulu, tanssi, palmas).

Setin aloitti Virtasen hieman epävarma, mutta sitäkin herkempi

soolo, joka todisti muusikon kyvyn vangita yleisönsä. Hehkuman musiikki kuulostaa aidolta ja rakkaudella tehdyttä. Tekniikalla ei turhaan briljeerata, sanottava sanotaan yksinkertaisen mukaansatempaavasti. Musiikki on kuitenkin mielenkiintoista ja monipuolista, ja bändi toimii kokonaisuutena hyvin jokaisen tuodessa mukanaan oman erityisosaamisensa. Flamenco on mukana musiikissa lähes koko ajan, milloin taustalla, milloin jopa vähän tungetelevasti etusijalla.

Tanssia nähtiin kahdessa kappaleessa. Ensimmäinen Anne Virtasen vahvasti tulkitsemana oli erittäin nautittavaa katsottavaa ja sopi musiikkiin, joka toi kaukaisesti mieleen tientoksen. Milla Härmän kuulasääni pääsi kappaleessa myös kauliasti esille. Viimeisessä kappaleessa tanssissa oli sen sijaan päälle liimatun maku. Milla Härmän koreografia ei kantanut pitkän kappaleen läpi eikä tyyllillisestikään oikein istunut

musiikkiin. Flamencossa jokaisella palolla on oma airensa, tunnelmansa ja tyylinsä, mikä oli tässä unohtunut. Suomalaisen musiikin – tai minkä tahansa muun kuin flamencomusiikin! – yhdistäminen flamencotanssin liikekieleen on haastavaa. Nyt en nähnyt perusteluja ratkaisulle, jossa tanssi toimi ikäänkuin kertosäkeenä, vieden turhaan huomiota musiikilta.

Erityismaininnan ansaitsee Hehkuman mukana lavalla piipahtanut saksofonisti **Sami Sippola**. Tuttu ”Suojelusenkeli” -laulu sai aivan uuden – hyvin flamencon – ulottuvuuden maukkaiden palmasten ja ilmeikkään saksofonin hyväilyssä.

Maija Lepistö

Helsingiläistä Hehkumaa edustava Anne Virtanen oli vahva tulkittaja. Kuva: Matti Hovi.

Kuva: Auli Kaartinen.

Jerónimo on ehta pelimanni

Jerónimo Maya, kitara; Leo de Aurora, kitara; Amador Losada "el Maguila", perkussiot; Antonio Amador "el Ciervo", laulu; David Paniagua, tanssi. Tampereen Teatteri 28.7.2005.

Melkoista suitsutusta oli Suomessa debyyttiesiintymisen tehneen **Jerónimo Mayan** ennakkopuffaus. Mies kun ei ole mistä tahansa perheestä kotoisin. Mayat ovat kuulu flamencosuku, joista suurin kaikista on flamencokitaran uudistaja **Ramón Montoya**, Jerónimon isoisän veli. Jerónimo kuitenkin lunasti odotukset. Hän soitti suvereenisti ja osoitti epäilijöille olevansa nimensä veroinen, aito Maya.

Tausta kuuluu

Jerónimo syntyi Madridissa vuonna 1977 – ihmelapseksi. Soittamisen hän aloitti neljän vanhana, ja seitsemän ikäisenä hän oli jo pitämässä ensikonserttiaan. Poikaa yritettiin kuitenkin suojella mediapyöritykseltä, ja pikku-Jerry nähtiin harvoin konsertoimassa. Sitä vastoin hän opiskeli Madridin Musiikkikonservatoriossa. Hänen isänsä, **Felipe Maya**, oli myös tunnustettu flamencokitaristi ja yksi hänen opettajistaan.

Suvun vaikutus kuuluu. Jerónimosta tulee esille sekä moderni että perinteinen puoli. Hänen soundinsa on hyvin flamenco, mutta soittossa on paljon sävyjä tästä päivästä. Jerónimo on ottanut paljon vaikutteita arabikulttuurista. Tästä

parhaimpana esimerkkinä oli Antepasos-tangos, jossa kitara kuulosti erikoisen virityksen avulla aivan luultua. Lopputuloksena oli flamencon ja arabimusiikin sulautuminen kauniilla tavalla. Jerónimon suuria esikuvia ovat olleet niin **Sabicas** (1912–1990) kuin **Django Reinhardt** (1910–1953). Rey Chango oli kumarrus jälkimmäiselle. Sen hän tulkitsi duettona veljensä **Leo de Auroran** kanssa. Soitto oli svengavaa ja tempaisti yleisön mukaan vastustamattomaan imuunsa.

Varsinaiset näytöt edessä

Jerónimo on soittajana virtuoosi. Yhtymäkohtia kuulee niin **Vicente Amigon** kuin **Paco de Lucían**kin soittoon – ei kuitenkaan häiritsevässä määrin. Hänen tekniikkansa on huippuunsa hiottu, niin häikäisevää, että siihen valmistautumaton kuulija on vaarassa sokaistua Jerónimon suvereeniudesta. Hieman tarkemmalla kuuntelulla voi huomata heikkouk-

siakin. Jerónimo ei ole säveltäjänä vielä löytänyt itseään. Kappaleissa pulpahtelevat siellä täällä nopeat arpeggiot ja salamannopeasti soitetut skaalat, jotkat pahimmillaan kuulostavat maanantaiaamun tekniikkatreeneiltä. Kaikki todella taitavasti soitettuna kylläkin, mutta... Se ei vain riitä.

Luulen, että Mayan suvun nuorimmalla tähdellä on vielä paljon annettavaa flamencomailmalle, kunhan vain saa kypsyä vielä tovin. Ainesta hänessä on valovoimaiseksi tähdeksi ja uudistajaksi. Mutta suureksi taiteilijaksi täytyy kasvaa, siihen ei pelkkä virtuoositeetti riitä.

Kaiken kaikkiaan täytyy kuitenkin sanoa, että Jerónimo on ehta pelimanni. Pidin konsertista paljon – laulua olisin tosin kaivannut enemmän, kun liiallinen soolokitarrointi alkoi puuduttaa. Tähän saattoi osana olla Tampereen Teatterin hiostava ilma. Mieluummin olisin nauttinut Jerónimon soitosta klubiolosuhteissa, tinto de verano käsieni ulottuvilla.

David Paniaguan tanssi lopussa oli nuoren pojan kukkoilua, joka omalla tavallaan piristi. Tyylikkyydessä hän ei ehkä ollut illan solistin tasolla. Vanhaa rokkaria huvitti tanssijan hämmästyttävä yhdennäköisyys **Marc Bolanin** kanssa.

Tommi Virtanen

Kuva: Keiko Higaishi.

El Cigala veti rutiinikeikan

Diego El Cigala, laulu; Paquete, Juan Parrilla, kitarat; Sabú, perkussiot; Yelsin, basso. Tampereen Teatteri 29.7.2005

Lämpötila Tampereen Teatterissa kohoa lähelle kolmeakymmentä. Konsertti on loppuunmyyty. Ihmiset sormeilevat hermostuneena mitä tahansa käsiin saatua – käsiohjelmia ei jaettu. Lavalla odottaa baarijakkara ja pöytä. Kohta se on täällä. Flamencon messias, **El Cigala**.

Jos **Jerónimon** keikka oli odoituksia täynnä, on vaikea kuvailla mitä Madridissa vuonna 1968 syntyneeltä Diego El Cigalalta odotettiin. Vertaukset Camaróniin vilisevät El Cigalasta kirjoitetuissa artikkeleissa. Ennen soolouraansa tämä Rastron prinssinä tunnettu mustalaislaulaja esiintyi monien kuuluisien flamencon tanssijoiden, kuten **Cristóbal Reyesin** kanssa. Hän lauloi useilla flamencon huippujen kuten **Paco Peñan**, **Tomatiton** ja **Camarónin** levyillä. **Bebo Valdésin** kanssa levytetty "Lágrimas negras" (2002) oli kuitenkin se levy, joka räjäytti potin tehden El Cigalasta maailmanluokan tähden. Levyä on myyty jo yli miljoona kappaletta ja se on palkittu mm. Yhdysvaltain Grammylla.

Lataus kateissa

Mutta niin kuin usein käy odotusten ollessa pilvissä, ei varsinaista kliimaksia saavuteta ollenkaan. Näin ainakin kävi minun kohdallani. Sielukkaana tulkitsijana tunnettu El Cigala veti rutiinilta vaikuttaneen keikan. Tämän herran kohdalla rutiinikeikkakin on hieno elämys, mutta en voinut välttää pettymyksen tunteelta ajatellessani, mitä keikka olisi voinut olla, jos Diegolla olisi ollut parempi lataus. Mitäpä jos olisimme olleet Sevillassa? Siellä tuskin olisi tällaista iltapäivän ostarikeikkaa kuultu.

Keikan alussa oli häiritsevää kuunnella **Paqueten** ja **Juan Parrillan** kitaransoittoa. Miehet ovat

ammattilaisia vailla vertaa, mutta tällä kertaa soitto kuulosti köyhältä ja soundit hirveiltä. Liekö siihen ollut syynä kitaramikeiksi valitut kansimikit, edellisen päivän konsertissa kun kitarasaundit olivat suorastaan mainiot.

Rytmissä soittoa sen sijaan kelpasi seurata. Perkussioita soittanut **Sabú** oli mies paikallaan ja cajón pysyi tukevasti miehen jalkojen välissä. Pysty- eli kontrabassoa soittanut **Yelsin** oli bändin mielenkiintoisin pelimanni. Kuubalaisen näköinen mies käsitteli instrumentiaan taiten. Aluksi erehdyin etsimään orkesterista myös saksofonin soittajaa, kunnes tajusin torven törähdysten lähtevän Yelsinin bassoviulusta – mies kun soitti sitä klassisen musiikin tapaan jousella. Soundi muuttui saksofonimaiseksi heavybasistillekin riittävän vahvistintornin läpi kulkiessaan. Lisäksi miehen soitossa tuntui olevan aimo annos silmäkulman pilkettä, mikä antoi anteeksi pienet epäpuhtaudet sävelissä.

Kuva: Klaus Handner.

Alle tunnin mittainen esitys jäi vaisuksi, koko bändi vaikutti valmistautumattomalta. Vasta encorena soitettu kuubalaishklassikko "La bien pagá" lunasti odotukset. El Cigala on laulaja, jolla on kaikki ainekset tulla todella suureksi.

Tommi Virtanen

Hiljaista voimaa

Hiljaiseen saliin alkaa ropista koputuksia. Taas hiljaista; uusi ryöpsähdys. Vähitellen himmeä valo paljastaa lavan etuosasta **Rafaela Carrascon** yksinäisen hahmon. Musiikkia ei koputuksia lukuunottamatta ole, mutta näen sen Carrascon ilmeikkäissä käsissä, olkapäiden ja polvien aksenteissa. Voin melkein kuulla hänen hengittävän musiikkia.

Tinkimättömän tarkkaan jalkatyöskentelyyn yhdistyy ihastuttavan viaton ilmaisu; monesti Carrasco tuo mieleeni pikkutyön tanssiessaan omaa flamencoaan, jota kliseet eivät ole päässeet turmelemaan. Carrascon tanssista puuttuu uho ja mahtai-

Compañía Rafaela Carrasco:
Una mirada del flamenco. Olga Pericet, Concha Jareño, Ricardo López, Manuel Liñán, Marco Flores, Rafaela Carrasco, tanssi; Fernando de la Rúa, Jesús Torres, kitara; José Luis López, sello; Nacho Herranz, perkussiot; Pablo Suárez, piano; Antonio Campos, laulu. Gloria Montesinos, valosuunnittelu; Jorge Díaz "Ray", ääni; Pepa Carrasco, puvut. Tampere-talo 30.7.2005.

lu, mutta tiukkuutta riittää yhdessä kynnänpään aksentissakin niin, että katsoja voi kuvitella kuululleensa siitä äänen.

Kuuluisa malagueña

Ryhmänsä Carrasco esittelee hienolla buleríalla, jossa tanssijoiden lyhyet soolot kohtaavat satunnaisesti. Tehokkaat valospotit ja tanssijoiden nopea liikuttelu saa aikaan vaikutelman, että tanssijoita on tuplasti enemmän kuin todellisuudessa onkaan. Liikekieli on hyvin modernia; nostoja, hyppyjä koputusten lomassa. Ilmavuudesta huolimatta ote säilyy koko ajan hyvin flamencon, täydellisesti musiikkia tukien.

Intensiivinen bulería tuntuu sykkivän vielä hetken loppumisensa jälkeen, kun Carrasco astelee lavalle malagueñan tunnelmissa. Vapaarytmisiä fandangoja näkee tanssittavan todella harvoin, ja tanssittuna malagueña abandolao-osuuksineen onkin yhtä kuin Rafaela Carrasco. Carrasco tanssi malagueñansa yleisölle ensimmäisen kerran puolitoista vuotta sitten Jerezin festivaalilla, osana **Mario Mayan** "Un, dos, tres, faa..." -esitystä. Ja miten tanssikaan, suoraan yleisön ja kriitikoiden sydämiin! Carrascon malagueña viipyi ihmisten puheissa vielä pitkään esityksen jälkeenkin. Nyt Tampereella nähty ei yltänyt aivan samaan. Tahtomat-tanikin vertasin **Antonio Camposin** laulua aiemmin kuulemaani **David Lagosiin**. Kitarasta Carrasco sen sijaan sai paljon irti. Jokainen kitaran aksentti näkyy milloin Carrascon olkapäässä, milloin polven tiukkana nostona. Musiikki todella on tanssi-

jan sisällä. Jopa niin, että hetkittäin musiikin kuvittaminen tuntuu itsetarkoitukselliselta. Yksinkertainen kokoonpano – laulu, tanssi ja kitara – sävähdyttää kuitenkin nytkin kaikessa koruttomuudessaan. Carrascon riisuessa takkinsa mukaan tulee uusi ulottuvuus; takki tuo mieleen milloin mantón de manilan, milloin härkätaistelijan capoten, ja käväiseepä mielessä jopa äidin syli lapselle Carrascon rutistaessa takkia helästi rintaansa vasten. Ja lopun verdial! Carrascon pellizcot tuntuvat todella nipistyksinä iholla ja saavat karvat nousemaan ihanasti pystyyn.

Falduca on leikkisän nimensä takana jopa uhkarohkea. Ei ole ensimmäinen kerta kun miestanssija

puetaan laahushameeseen, mutta sen käyttäminen oikealla tekniikalla ja tanssia tukien on tässä kolmen miehen farrucassa onnistunut aivan uudella tavalla. Perinteisestikin miesten tanssimassa farrucassa miesten annetaan nytkin olla miehiä. Tiukkojen linjojen, pitkien hameiden ja sellon hunajaisen soinnin liitosta muodostuu ennenkokematon, mystinen tunnelma.

Tanssin juhlaa

Tarantos-tangos tuo Carrascon taas yksin lavalle säästyksensä vain **Nacho Herranzin** perkussiot. Rytminen vuoropuhelu on villi ja välitön, alkuasukasmainen. Tangos esittelee myös kaksi vahvaa naistanssijaa **Olga Pericetin** ja **Concha Jareñon** parhaimmillaan. Tanssijat ovat omaksuneet Carrascon liikekielestä olennaisen, mutta ovat ihastuttavan omanlaisiaan. Naiset saavat pian seurakseen koko ryhmän, ja toisiaan seuraavat kokoonpanojen vaihdot todistavat Carrascon koreografista kykyä liikutella ryhmää ja toteuttaa mehukkaita kohtauksia kuuden tanssijan kesken. Tehokas on myös martineten asetelma, jossa Carrasco tanssii lavan etuosaan riviin asettuneiden palmerojen edessä. Martinete a palo seco, tanssijatar yksinkertaisessa housupuvussa; kaikki turha on riisuttu pois ja silti jäljellä on niin paljon.

Tällä kertaa minua kosketti eniten lopun soleá. Pakahduttavan tunteen

Kuva: Jesus Vallinas.

Kuva: Jesus Vallinas.

tuotti riipaisevan kaunis koreografia naiselle, bata de colalle ja kolmelle miehelle. Carrascon duetto **Manuel Liñánin** kanssa hermistää äärimmilleen, teknisesti huippuunsa hiottu tanssi palvelee tunnelmaa. Liñánin uskomattoman kepeät hyppyt colan yli, hellän tiukat potkut, joilla hän määrää colaa kuin se olisikin päällä hänellä itsellään. Ja **Pablo Suárezin** piano, joka soi suoraan sydämeen saaden sen rinnassa hakkaamaan.

Maija Lepistö

Opettajalla ote hallussa

Kesä on mielenkiintoista aikaa. Suomessakin pääsee nauttimaan huippuflemencon opetuksesta. Opettajat tulevat yleensä pitämään viikon tiiviskursseja – työtapa, johon osa opettajista on tottuneita, osa ei. **Manuel Liñánin** opetuksessa huomaa, että tämä mies on tottunut pitämään tiiviskursseja. Ylipäänsä Liñán on sisäistänyt opettajan roolin erittäin hyvin. Aina välillä näkee opettajia, jotka haluavat vain antaa vilauksen tähteydestään eikä pedagogisia taitoja juuri löydy... Onneksi meillä Suomessa on vierailut useita erinomaisia pedagogeja!

Liñánin tunnit on selkeästi jäsennellyt. Lämmittelynä tehdään koputussarjoja, johon lisätään jokunen askel lisää joka päivä. Kokonaisuutena käydään siis läpi erilaisia koputustekniikoita, ja mielenkiintoisia rytmejäkin mahtuu mukaan. Tärkeää on myös se, että jokainen sarja tehdään kummallekin puolelle. Lähes kaikki tanssijat ovat jokseenkin toispuolisia, joten on erittäin tärkeää treenata myös sitä heikommpaa puolta.

Koreografiaa (keskitason kursseilla alegrías, edistyneillä jaleos) työskentelee rauhallisesti compás kerrallaan. Liñánilla ei tunnu olevan kiire mihinkään, koreografiaa tehdään sen verran kun ehditään tehdä huolellisesti. Joka asia toistetaan lukuisia kertoja, kunnes opettaja on (edes suhteellisen) tyytyväinen. Toki Liñánin sortui siihen, että viimeisenä päivänä tehtiin vielä pitkät pätkät uutta kunnon loppukertauksen sijasta...

Koreografia on täynnä mielenkiintoisia rytmejä, joten kurssin pääpaino annetaan rytmikalle ja jalkatyöskentelylle. Olisi ollut mielenkiintoista perehtyä enemmän myös Liñánin vartalonkäyttöön, jota pääsi nyt näkemään lähinnä yksittäisissä liikkeissä koreografian keskellä. Pään käyttö tuntui olevan opettajalle erityisen tärkeää – melkein jokaisessa liikkeessä annettiin yksityiskohtaiset ohjeet siitä mihin pää kääntyy ja milloin.

Ainut asia joka jäi kurssilta puuttumaan, oli henkilökohtaisempi ote oppilaisiin. Liñán ei koko kurssin aikana korjannut juuri ketään, korjaukset olivat aina yleisiä. Toki yleisistä korjauksistakin on hyötyä, mutta tietyllä tasolla olisi myös hyvä korjata yksilöllisesti. Ei voinut olla vertaamatta korjauspolitiikkaa Kuopiossa vierailleen **Manuel Betanzosin**, hän kun oli jokaisen oppilaan kimpussa jatkuvasti, korjaten ja kannustaen.

Kokonaisuutena Manuel Liñánin kurssista jäi kuitenkin erittäin hyvä mieli, ja hänen rytmejään ja liikekeitään on ikään kuin huomaamatta tarttunut omaan liikekieleen, hyvä niin!

Tove Djupsjöbacka

Rauli Rantanen (vas.)
säesti Manuel
Liñánin (oik.)
tanssikursseja.
Kuva: Auli
Kaartinen.

Tunnelmia kesän festivaalien kitarakursseilta

Jerónimo Maya Tampereella (25. - 29.7.)

Arcadio Marín Tukholmassa (15. - 17.8.)

Tampereen 10. Flamencoviikon kitarakurssille oli kerääntynyt se aika vakiintunut kahdeksan hengen joukko tuttuja naamoja, sillä vain yksi nuori tulokas oli uskaltanut mukaan. Monelle taitavat Tampereen kurssit olla ainoat vuosittaiset opinnot maestron kanssa, jolloin jää usein kovin vähän mahdollisuuksia korjata soittajien yksittäisiä virheitä. Tänä vuonna **Jerónimo Maya** kuitenkin panosti kovasti kurssilaisten tekniikan korjaamiseen, ja soitto tapahtui kursseilla aina yksitellen, mikä olikin mainiota, sillä tekniikan harjoittamista ja soittoasennon korjaamista ei koskaan voi korostaa tarpeeksi.

Musiikillisesti kävimme läpi mm. **Ramón Montoyan** (Jerónimon isosetä, muuten) *rondeña*, **Diego del Gastorin** buleriaa sekä tietysti Jerónimon omia sävellyksiä. Aikaa meni valitettavasti aina liian paljon soitto kierroksiin, joten edistyneille materiaalia tuli kovin vähän, tosin viimeisenä päivänä "Jerry" soitti pitkän liudan omia falsoja, jotka kyllä tulivat kaikille purkkiin. Soittipa hän erittäin koskettavan oman bolero-henkisen laulunsakin, jonka hän erityisesti omisti erälle jo kotimaisessa illassa oman sielunsa avanneelle oppilaalle.

Kurssi jätti monia ristiriitaisia tunteita. Tavallaan tuli opittua paljon, mutta sitten kuitenkin ei käteen jäänyt oikein mitään. Järjestäjille myös miinuksia siitä, että kurssin aika vaihdettiin viime hetkellä ja oppilaille soiteltiin vaihdoksesta vasta aamupäivällä. Tulkkitarvetta ei tiedusteltu ollenkaan, joten tulkkiaamaan joutui sitten eräs Sevillassa kieltä ja tapoja oppinut oppilas oman keskittymisensä kustannuksella.

Mutta hauskaahan tietysti oli, kurssilaiset lahjoittivat "Jerkulle" viimeisenä päivänä suomalaista musiikkia, ja kurssilaiset saivat iloisena vastaanottaa juhlliset diplomit, joihin sai sitten itse kirjoittaa nimensä. Jopa paikalle katsomaan eksyneet pelimannit ja tanssijatkin saivat omansa.

Kaikkein eniten jäin kuitenkin kaipaamaan jonkinlaista tasojakoa kitarakursseille. Kyllä meitä soittajia pitäisi Suomessa olla jo sen verran, että saataisiin kaksi eritasoista ryhmää, jolloin kaikki hyötyisivät kurseista enemmän.

Tukholman Pohjoismaisen flamencofestivaalin kurseilla olikin sitten ihan eri meininki. Göteborgin oman pojan **Emil Pernblad**in alkeet/keskitaso-ryhmässä oli viitisentoista innokasta opiskelijaa. Edistyneiden ryhmää veti **Falón** kanadalaisyntyinen kitaristi **Arcadio Marín**.

Osallistuin mielenkiinnolla ainoana suomalaisena Arcadion kurssille. Ryhmä koostui lisäksi kuudesta nuoresta ruotsalaispojasta sekä naispuolisesta norjalaissoittajasta. Soittajien taso ja flamencon tuntemus oli yleisesti ottaen erittäin korkea.

Kurssin tavoitteet ja filosofia olivat täysin erilaiset Tampereen kurssiin verrattuna. Tavoitteena oli löytää soittajien jo hallitsemalla materiaalilla soittoon enemmän "flamenco" ilmettä. Eli siis soniqueten, soundin hiomista. Kolmessa päivässä ehdimme käydä kaikki tärkeimmät rytmiset flamencon tyyliä. Soitto tapahtui yhteissoittona, mutta viimeisenä päivänä opettaja antoi myös yksitellen vinkkejä soittoon.

Näistä kahdesta kurssista oli kyllä hurjasti hyötyä, mutta jonkinlainen synteesi ja sapluuna pitäisi mielestäni järjestää, jotta kurssit sujuisivat tehokkaammin. Kaikki pohjoismaiden flamencokitaristit liittykäämme yhteen ja suunnitelkaamme upeat kurssit seuraavalle yhteiselle flamencofestivaalille Suomeen.

Samuli Töörinoja

PS. Ehdotuksia kurssien parantamiseen voi lähettää kirjoittajalle osoitteeseen samulityorinoja@gmail.com.

Ensimmäinen pohjoismainen flamencofestivaali

TOVE DJUPSJÖBACKA

Festivaalin taustaa

Aktiivisempaa pohjoismaista flamencotoimintaa on kaavailtu jo vuosikaudet. Ensimmäinen yritys oli vuonna 2002 järjestetty Fiesta Nordica, jolloin pohjoismaiset flamencot kokoontuivat Tukholman saaristoon opiskelemaan, juhlimaan ja tietenkin tutustumaan toisiinsa. Silloin järjestettiin myös keskustelutilaisuus mahdollisen Pohjoismaisen flamencofestivaalin aikaansaamiseksi ja todettiin, että Tukholma olisi oiva paikkakunta järjestäjäksi, varsinkin kun Tukholmassa ei ole koskaan järjestetty flamencofestivaalia.

Tukholmalainen flamencoyhdistys Sacai otti haasteen vastaan. Sacain puheenjohtaja **Åsa Danielsson** hoiti myös festivaalin toiminnanjohtajan tehtäviä, ja Sacain rinnalle perustettiin pohjoismainen taiteellinen toimikunta ("artistic board") hoitamaan ohjelmistopäätöksiä, linjanvetoja yms. Taiteellisen toimikunnan muodostivat **Rolf Nilsén** (Ruotsi), **Kaari Martin** (Suomi), **Tone Gellein** (Norja) ja **Thierry Boisdon** (Tanska).

Kulissien takaa

Järjestelytaakka oli melkoinen, ottaen huomioon että sekä festivaali että organisaatio olivat täysin uusia. Kaiken lisäksi tapahtuma oli flamencon alalla suurin, joka Pohjoismaissa on koskaan järjestetty. Sacain hallitus hoiti kunnialla kotiin käytännön järjestelyt, jotka eivät olleet vähäiset: kurssi-ilmoittautumisia tuli satoja, pohjoismaisille artisteille piti järjestää matkat ja majoitus, soundcheck- ja keikka-aikataulut piti saada sopimaan kurssiaikataulujen kanssa jne. Pelkästään artistikansioiden organisointiin meni tuntikausia festivaalia edeltävänä yönä.

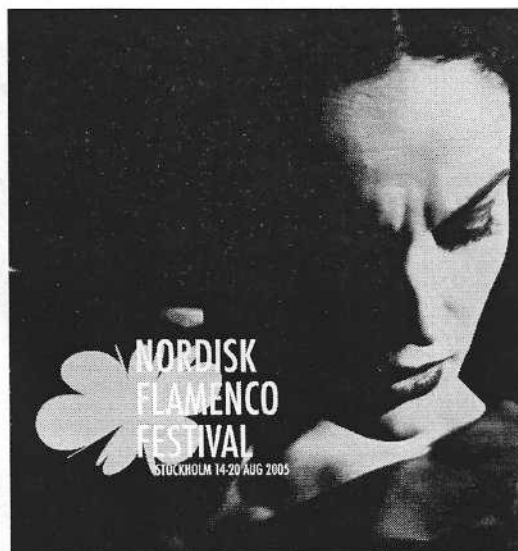
Yhteistyökumppaneita tarvittiin tietenkin runsaasti tällaisen megatapahtuman järjestämiseen. Kaikki

espanjalaisten konsertit saatiinkin järjestettyä yhteistyökumppaneiden kautta: Dansens hus järjesti **Eva Yerbabuenan** kolme esitystä ja Södra Teatern vastasi **Gerardo Nuñezista** sekä **Falosta**. Tärkeitä yhteistyökumppaneita olivat myös Espanjan suurlähetystö eikä vähiten Turismo Andaluz, joka järjesti Nuñezin vierailun ja lisäksi ohjesohjelmaa festivaalin ensimmäisinä päivinä – jamón serranoa ja sherryä kansalle...

Yhteistyökumppaneiden laajuus tuotti myös paljon lisäjärjestelyjä tilkkutäkin kokoamiseksi yhdeksi festivaaliksi. Lukuissat festivaaliin osallistujat valittivat sitä, että konserttilippujen varaaminen oli niin vaivalloista ja että jokainen lippu piti varata erikseen. Parasta olisikin ollut jonkinlainen festivaalipassi koko viikon vierailijoille, mutta kolmen eri esiintymispaikan lippupolitiikan soveltaminen yhteen oli melko mahdotonta. Mielenkiintoista peliä yhteistyökumppaneiden kanssa oli myös ruotsalaiseen alkoholipolitiikkaan liittyvät asiat – miten saat andalusialaiset pukumiehet ymmärtämään, että Ruotsissa ei saa tarjoilla manzanillaa kadulla ihan miten vaan?

Tapahtumia joka lähtöön

Erilaisten tapahtumien kirjo oli festivaalilla erittäin suuri, niin suuri että kaikkeen oli mahdotonta ehtiä. Kurseja oli yhteensä neljätoista kaikissa flamencon eri lajeissa, opettajina espanjalaiset ja pohjoismaiset opettajat. Espanjalaisten vierailujen lisäksi Stalletissa esiintyivät pohjoismaiset artistit neljänä iltana. Ohjelmaan kuului myös luentoja, keskustelutilaisuus, valokuvanäyttely, flamenco lapsille, flamencelokuvia jne. Festivaali näkyi myös katukuvassa avajaispäivän "Sevillanas på stan" -tapahtumassa. Sevillanas ja rumba kai kuivat keskustan torilla ja näyttäviä feriapukujakin näkyi vilkskeessä. Sen

sijaan jopa festivaalin esitteessä mainostetut jatkobilet olivat pettymys. Södra Teaternin baari oli täpösen täynnä diskoväkeä, eikä mistään flamencomeiningistä ollut tietoaakaan.

Yksi erittäin toimiva asia, jota voimme vain toivoa Suomenkin festivaaleille, on festivaalitoimisto. Kurssitilat tarjoava Danscompagniet tarjosi tilansa käyttöön myös festivaalitoimistona, jossa hoidettiin kaikki kurssi-, keikka- ja majoitusjärjestelyt samalta tiskiltä. Kun kaikki kurssitkin olivat saman katon alla, toimisto oli tietysti luonnollinen kohtauspaikka, jossa saattoi tutustua uusiin ihmisiin joka päivä. Kaiken lisäksi samassa tilassa toimi myös mukava pieni kahvila.

Festivaalin viihtyisyyden kannalta on myös tärkeää valita sellaiset artistit, jotka pelkällä läsnäolollaan kohottavat festivaalin tunnelmaa ja jotka jaksavat olla mukana viikon tapahtumissa. Tällä kertaa oli onnistuttu erittäin hyvin. Espanjalaiset vieraat olivat avoimia ja ennakkoluulottomia, ja heitä nähtiin myös Stalletin esityksissä pohjoismaisten kollegojensa seurassa.

Festivaalin tulevaisuus on sikäli auki, että tietenkin keskityttiin ensimmäisen festivaalin toteuttamiseen ennen kuin jatkoa ryhdytään miettimään vakavissaan. Alkuperäinen idea on kuitenkin ollut se, että festivaali järjestettäisiin säännöllisin välein eri Pohjoismaissa. Saapa nähdä minne festivaali suuntaa seuraavaksi!

Kirjoittaja on festivaalin Suomen organisaattori.

Kopinaa ja paljon muutakin tallissa

Ensimmäisen Pohjoismaisen Flamencofestivaalin neljä hikistä klubi-iltaa tarjosivat kattavan katsauksen pohjoismaisen flamencon tilaan. Ainoastaan Islanti puuttui joukosta. Koska en vielä ole törmännyt Espanjan reissuilakaan islantilaisiin flamencoihin aloin epäillä, onko laji siellä tuttu lainkaan. Siispä Googleen. Tulos oli karu, mutta jollakin tapaa lohdullinen – ainakin **Joaquín Cortés** on tietävästi esiintynyt Reykjavíkissä. Mutta palatkaamme takaisin Tukholmaan.

Tallin täydeltä flamenco

Stallet on tunnelmallinen elävän musiikin esittämiseen sopiva paikka – pieni ja kuuma. Sisäpiha ja baari tarjoavat virkistystä esitysten välillä. Tanssin katsomiseen Stallet on tosin hieman liian ahdas. Monenkaan tanssijan jalkatyö ei kantanut kolmatta riviä kauemmas, ja sen takana istuvat saivat tyytyä nauttimaan ainoastaan ylävartalon ja kasvojen ilmaisusta. Neljään iltaan mahtui runsaasti esityksiä: viidestä seitsemään ryhmää per ilta ja kahdesta viiteen biisiä per ryhmä. Ohjelman mukaan luvassa oli jazzahtavaa fuusioflamenco, nuoren polven lahjakkuuksia, perinteistä tyyliä, sielukkaita ja intohimoisia esityksiä sekä Etelä-Ruotsin flamenkokuningatar. Festivaalin isäntämaa Ruotsi oli anteliaasti edustettuna niin laulun, tanssin kuin kitaroinninkin osalta muitakaan muusikoita unohtamatta.

Aloitussiltana esiintyivät sekä Suomen että Ruotsin ehkä tunnetuimmat flamencokitaristit: **Raul Mannola** ja **Erik Steen**. Molemmat herrat ovat tallentaneet tuotoksiaan jo useammalle levyille sekä tutkailleet flamencoä eri puolilta jazzahtavin vaikuttein. Steen luotti tutkimusmatkojensa tulokseen ja esiintyi 10-henkisen ryhmän kanssa, kun Mannola puolestaan keskittyi siguiriyallaan ja soleállaan tällä kertaa flamencon ytimeen yhden miehen voimin. Minimalistinen ote oli myös kolmantena iltana esiintyneel-

lä norjalaisella **Bettina Flaterilla**. Pari omaa teemaansa soittanut nuori nainen vakuutti taidollaan ja graciallaan. Hänen kanssaan esiintynyt, muissakin ryhmissä nähty perkusionisti **Luis Landa** näytti parhaat puolensa juuri tässä kokoonpanossa. Ruotsalainen kitaraduo **Emil Pernblad & Robban Svärd** ei sen sijaan jäänyt kovinkaan mieleen, ja minusta useampanakin iltana eri kokoonpanoissa esiintynyt Pernblad tuntui puhkeavan kukkaan vasta säestessään **Antonio Córdoba**a. Kyllä. Luitte aivan oikein. Antonio. Tämä laulajamies ei kuitenkaan tule Córdobasta vaan Málagaista ja Granadasta. Kuulemma.

Kemiaa ja maaotteluhenkeä

Sama ilmiö oli nähtävissä monissa muissakin esiintyjissä, jotka esiintyivät useissa eri ryhmissä. Hyvässä seurassa olo on rento ja aistit terävät, jolloin lopputulos on aivan erityisen nautinnollinen. Monissa kokoonpanoissa tanssin ja musiikin suhde ei kuitenkaan ollut aivan tasapainoinen. Esimerkiksi Erik Steenin ryhmän kaksi tanssijaa tuntui olevan aivan toiselta planeetalta kuin musiikki. Siitäkin huolimatta että herra on toisen tanssijan aviomies... Aina ei yhteiselämä takaa samaa ajatusmaailmaa. Sen sijaan toisena iltana **Ramón Maronierin** ryhmässä tanssinut **Maija Lepistö** sopi tähän ryhmään tyyllisesti hyvin. Maronierin mukana olivat **Antonia de Córdoba**, **Karo Sampela** ja **Visa Mertanen**. Erityisen mielenkiintoinen lisä olikin koskettimia hoidellut Mertanen, jonka loihtima huilumainen sointi oli nerokas löytö ja ilahdutti dialogillaan kitaran kanssa.

Olen toki jäävi kommentoimaan tanssia, kun itsekin esiinnyn ja edustan suomalaista tanssia, mutta ehkäpä juuri siksi omaan silmään näyttää flamencotanssi olevan Suomessa innovatiivisempaa ja kokeellisempaa kuin naapurimaissa. Ainakin tämän otannon perusteella. Tunnelma oli-

Ruotsalainen sevillanasryhmä Ríos Bravos esiintyi Sevillanas på stan -tapahtumassa festivaalin avajaispäivänä. Kuva: Tove Djupsjöbacka.

kin välillä katossa ja ilmassa suorataan maaotteluhenkeä, vaikka eihän tämä mikään kilpailu ole, eihän...

Ruotsalaistanssijoita nähtiin kattavasti eri iltojen aikana. Mm. Danshögsskolaniassa opettava **Beata Alving** esiintyi ryhmineen. Alvingin muistan tehneen takavuosina suuren vaikutuksen jereziläisbuleriallaan Tampereen festivaalin juergoilla. **Israel Galváninkin** ryhmässä tanssinut ja rytmikastaan kehuttu Alving keskittyi tällä kertaa vartalonkäyttöön, mutta harmi kyllä musiikki ei tehnyt oikeutta kauniille käsien ja vartalon käytölle, ja yleisvaikutelma jäi osiensa summaa vähäisemmäksi. Muut nähdyt ruotsalaistanssijat edustivat tanssiteknisesti selkeästi perinteisempää, jopa folkloristisempaa tyyliä. Puvustuksessa oli luotettu enimmäkseen pallokuvion voimaan, ja yleisilmeessä oli haettu perinteistä espanjalaisuutta. Samaan tyyliin luottivat myös tanskalainen ja norjalainen tanssija. Sinänsä asiansa osaa via ihmisiä. Festivaalin ainoa floppi osui kolmannen illan viimeiseksi.

Mariana Ortégalla eli Etelä-Ruotsin flamencokuningattarella oli tyyli ja rytmi pahasti hukassa eikä asiaa auttanut edes kolme loistavaa laulajaa ja kolme mainiota kitaristia. Sääli. Liekö valinnut liian vaikeat koreografiat näytön vuoksi vaiko voinut pahoin, mutta ”reinaa” ei tästä naisesta irronnut.

Yksinkertainen on kaunista

Jälleen kerran yhteistyön ja sen puutteen kyllä huomaa. Ja sen milloin kemiat osuvat kohdilleen. Kolmantena iltana varsin energinen göteborgilainen ryhmä En Marcha svengasi kuin hirvi, eikä vähiten römeä-äänisen kaksimetrisen laulajansa takia, joka myös tanssahti pari askelta buleriasta laulettuaan ensin aiheesta göteborgilaisversion. Pitkä yhteinen taival näkyi kauas ja oli nautittavaa katsottavaa. Mitä kauemmin flamenco-maailmaa tutkailen, sitä enemmän alan kallistua yksinkertaisten nautintojen puoleen. Hyvin ajateltu, hyvin tehty kelpaa aina riippumatta siitä, onko tyyli lähellä omaa sydäntä vai ei. Enkä tahdo tällä sanoa etteikö toisinaan riskin otto kannattaisi. Runsaassa valikoimassa viime hetken kokoonpanot vain tahtovat hukkuu massaansa, sillä harvoin niissä on selkeää varmuutta ja rentoutta, että esitys erottuisi edukseen, vaikka yksittäisenä voisi olla hyvinkin innostavaa.

Viimeinen ilta tarjosi sekalaisen ohjelman laulelmista tukevan perusflamencon kautta nykyflamencon ja jazztahtiin höysteisiin. Ilta oli pitkä. Tanskalainen kitaristi **Jens Viggo Fjord** ryhmineen svengasi pacomaisella meiningillä, vahvoja ammattilaisia. Maija Lepistö esiintyi uudelleen tanssien jo Helsingin festivaalilla esittämänsä soleán. Soolo oli kypsytynyt hienosti ja sai innostuneen vastaanoton tällä kertaa **Thierry Boisdonin** laulamana. Myöskin Boisdon urakoi useammassa kokoonpanossa eri iltoina ja vieläpä oman ryhmänsä kanssa juhlien juuri ilmestynyttä levyään ”No soy flamenco”. Ilahtuneesta vastaanotosta päätellen nimikappaleen rohkaiseva ajatus lienee pulpahtanut vuosien varrella useammankin pohjoismai-

sen flamencon mieleen. (Ks. levyn arvostelu sivulla 22.)

Runsaasti laulajia

Soleáa nähtiin viimeisenä iltana enemmän kuin kylliksi. Tanskalainen **Cristina Andrades** tanssi sellaisella itsevarmuudella, että utreralaiset juuret näkyivät. Biisi kesti ainakin puoli tuntia, mutta joskus on sellainen hetki, että itsetietoinen juureva peruskama uppoaa kuin hääkä. Nyt oli niin. Silti yksi kerta riitti mainiosti. En jäänyt kaipaamaan lisää. Illan päätteeksi lauloi vielä tuore espanjalainen vahvistus **Antonio Carrasco**, Ruotsiin ”lomalle” saapunut. Allekirjoittanut oli vain jo lopen uupunut eikä jaksanut enää ottaa yhtään enempää vastaan, vaikka nuori mies kuinka esitteli taitojaan. Pitkä ilta vei veronsa muultakin yleisöltä.

Kaiken kaikkiaan laulua kuultiin ilahduttavan runsaasti. Monilla oli juuret osin tai kokonaan Espanjassa, mutta joukossa oli myös pesunkestäviä viikinkejä. Viikon kuluessa juergat todistivatkin, että ruotsalaiset ovat todella ottaneet laulun omakseen. Siksi paljon paljastui osaavia aficionadoja, eivätkä bulerias ja alegrias-letrat loppuneet kesken. Osa Stalletissa esiintyneistä laulajista kuulosti varsin lupaavalta täydentäessään eri ryhmiä, mutta oma esitys ei aivan lunastanut lupauksia. Onkin oma taitonsa osata hahmottaa vahvuutensa ja heikkouutensa, valita sopiva materiaali ja pitää esitys sopivan pituisena. Sellaisiakin laulajia kuultiin kyllä ja heidän myötänsä taattuina tuttuja peruspaloja. Tanskalaiset laulaja **Pepita Rohde** ja kitaristi **Poul Knudsen** sen sijaan tuntuivat viihtyvän ihan missä kokoonpanossa vain ja olivat aina parhaimmillaan. Olikin aivan erityinen nautinto keskittyä kuuntelemaan heidän omaa esitystään. Myöskin vanhojen herrojen **Jesús Ortegán** ja **Claes Ottelidin** aficionadomainen lähestymistapa lämmitti sydäntä. Varsinkin **El Cigalan** myötä jo hitiksi muostunut kuubalainen laulelma ”La bien pagá” oli riemastuttava esitys. Nämä miehet tiesivät mistä laulavat.

Erika Alajärvi

Stalletissa esiintyvät:

Sunnuntai 14.8.

Emil Pernblad (S) ja Robban Svärd (S), kitara; Pepita Rohde (DK) ja Poul Knudsen (DK), palmas
Thierry Boisdon (DK), laulu; Robban Svärd (S) ja Emil Pernblad (S), kitara; Valter Kinbom (S), cajón; Bengan Jonasson (S), basso; Pepita Rohde (DK), kuoro ja palmas; Poul Knudsen (DK) ja Kaari Martin (FI), palmas
Beata Alving (S), tanssi; Ellen Pontara (S), laulu; Emil Pernblad (S) ja Robban Svärd (S), kitara; Valter Kinbom (S), cajón, Ann Sehlstedt (S), palmas
Raul Mannola (FI), kitara
Corinne Campos (N), tanssi; Jesús Ortega (N), kitara; Pepita Rohde (DK), laulu; Tove Djupsjöbacka (FI), palmas
Erik Steen Flamenco Fusion: Erik Steen (S), kitara; Thierry Boisdon (DK), Pepita Rohde (DK), Angeles Gomes (S), laulu; Timo (S), puhallimet; Bengan Jonasson (S), basso; Valter Kinbom (S) ja Rafael Sida (S), perkussiot; Tina Wezelius (S) ja Maria Pröckl-Steen (S), tanssi

Tiistai 16.8.

Mårten Karlholm (S/DK), laulu ja kitara; Erik Steen (S), palmas
Trond Folstad (N), kitara; Kristine Paulsen (N), laulu; Thierry Boisdon (DK) ja Poul Knudsen (DK), palmas
Ramón Maronier (FI), kitara; Antonia de Córdoba (FI), laulu; Karo Sampela (FI), perkussiot; Visa Mertenen (FI), koskettimet; Maija Lepistö (FI), tanssi
Ulrika Frank (S), tanssi; Antonio Córdoba (S), laulu; Emil Pernblad (S), kitara; Ann Sehlstedt (S), palmas
Antonio Córdoba (S), laulu; Emil Pernblad (S), kitara

Keskiviikko 17.8.

Bettina Flater (N), kitara; Luis Landa (N), cajón
Jesús Ortega (S), laulu; Claes Ottelid (S), kitara
Flamenco En Marcha (S): Jesper Åkerlund, laulu; Magnus Stedman, kitara; Eva Milich ja Sybille Brander, tanssi
Pepita Rohde (DK), laulu; Poul Knudsen (DK), kitara; Thierry Boisdon (DK), palmas
Mariana Ortega Cuadro Flamenco: Mariana Ortega (S), tanssi; Thierry Boisdon (DK), laulu; Patrik Brymell (S), kitara; Stephan Jarl (DK), cajón, Pepita Rohde (DK), laulu ja palmas

Torstai 18.8.

Ellen Pontara (S), laulu; Hans Sedemark (S) ja Per Lemner (S), kitara; Anna Wettersjö (S), laulu ja palmas
Aire Flamenco: Martina Stenlund (S), tanssi; Pepita Rohde (DK), laulu; Emil Pernblad (S), kitara; Ann Sehlstedt (S), palmas, Luis Landa (N), cajón
Jens Viggo Fjord (DK), kitara; Luis Landa (N), cajón
Maija Lepistö (FI), tanssi; Thierry Boisdon (DK), laulu; Ramón Maronier (FI), kitara; Karo Sampela (FI), cajón; Tove Djupsjöbacka (FI), palmas
Angeles Gomes (S), laulu; Melker Isaksson (S), piano; Erik Steen (S), kitara
Familia Andrades: Cristina Andrades (DK), tanssi; Maria Scalvini (DK), Thierry Boisdon (DK), Pepita Rohde (DK), laulu; Patrik Brymell, kitara; Stephan Jarl (DK), cajón
Antonio Carrasco (ESP), laulu; Erik Steen (S), kitara

Eva - pehmeää ja sulavaa

Eva Yerbabuena Ballet Flamenco:
Eva. Koreografia: Eva Yerbabuena, musiikki: Paco Jarana. Tanssi: Eva Yerbabuena, Mercedes de Córdoba, Luis Miguel González, María Moreno, Asunción Perez "Choni", Eduardo José Guerrero. Laulu: Jeromo Segura, Enrique Soto, Pepe de Pura. Kitara: Paco Jarana, Manuel de la Luz. Perkusiot: Antonio Coronel. Puhallinsoittimet: Ignacio Videa. Dansens hus, Tukholma 17.-19.8.2005.

Oli varsinainen saavutus saada Pohjoismaiselle flamencofestivaalille niinkin nimekäs pääesiintyjä kuin **Eva Yerbabuena** ryhmineen. Evan ensimmäisestä Ruotsin-vierailusta muodostui menestys varsinkin yleisön suhteen, sillä kolme iltaa Tukholman Dansens husissa olivat täysin loppuunmyytyjä.

Näin Yerbabuenan "Eva"-esityksen Tampereella vuonna 2000 ja pidin siitä kovasti. Harvoin arvostelijana on mahdollisuus palata aiemmin arvosteltuun teokseen ja miettiä, mikä on muuttunut teoksessa ja omassa näkemyksessä. Nyt pääsen kuitenkin palaamaan samaan teokseen ja pidän siitä toki edelleen. Verrattuna Tampereen vierailuun huomaa kuitenkin selkeästi sen, että Yerbabuena on aivan uransa huipulla ja voi sallia itselleen enemmän tähden elkeitä kuin Suomessa vieraillessaan, jolloin vielä sai kokea hänen kuuluisan ujoutensa.

Tekniikkaa ja tyyliä

Eva Yerbabuena on tehnyt huikean uran ja muokannut oman persoonallisen tyyliinsä, täynnä pieniä mielenkiintoisia yksityiskohtia. Muistan lukeneeni jostain, ettei flamencosta voi tehdä enää vaikeampaa – Yerbabuena ja **Israel Galván** ovat jo tehneet vaikeampia asioita kuin kukaan muu. Ja kyllä, jo johdantokohtauksessa huomaa miten vaikea Evan koreografia on. Lyhyt tanssipätkä on täytetty erilaisilla nopeilla liikkeillä, moni todella niistä vaikea, mutta

Eva esittää ne täysin sulavasti, ikään kuin leikiten.

Tällä kertaa ehdin miettiä enemmän, minkälainen Evan tyyli oikeastaan on. Niin granadalainen kuin hän onkin, hänellä ei ole mitään yhteistä nykypäivän granadalaisen tyylin kanssa. Evan tanssissa ei näe häiväystäkään granadalaisesta *salva-je*-tyylistä (villi, primitiivinen), hän tuntuu tyyliillisesti olevan lähempänä sevillalaista vanhanaikaista pehmeyttä. Tietyt käsiliikkeet erottuvat kokonaisuudesta, Evan kädet liikkuvat pehmeästi kuin aallot tai linnunsiiwet, välittämättä sellaisista klassisista säännöistä kuin "kynärpäät kannattetuina".

Sooloilu kohokohtana

Näytöksen pääkohdat ovat edelleen Evan kaksi isoa sooloa. Granaína bata de colalla on jo legendaarinen. Tätä vapaarytmistä lajiahan ei yleensä tanssita, ja Evan tanssillinen kunni-anosoitus kotikaupungilleen mainitaan nykyään jopa flamencokirjoissa granaínan kohdalla. Luonteeltaan tämä soolo on improvisatorinen: tanssija pääsee seuraamaan musiikkia vapaammin kuin muussa esityksessä. Eva seuraa toki musiikin henkeä hyvin läheisesti, mutta mielestäni kapaletta vaivaa välillä jonkin asteinen rauhattomuus. Hitaat käsiliikkeet

ja kauniit asennot (kuten alun mieltettömän syvä taivutusasento) ovat huomattavasti tehokkaampia kuin nopeat nykivät käsivarsien pyörytykset ja hameenheitot. Paremmiin toimii lopun fandango-osuus, joka istuu tasapainoisemmin musiikkiin.

Evan soleá on myös melko legendaarinen. Managerinsa mukaan hän on esittänyt sen jo yli tuhat kertaa, eri puolilla maailmaa. Toki kappale on vaikuttava, ja jotkut kohdat nostavat kyllä itkun kurkkuun aika tehokkaasti. Kuitenkin kaipaisin välillä kokonaisuuteen myös hiukan maanläheisempää, karskia otetta – varsinkin letrat tanssitaan niin pehmeästi, niin pehmeästi, että jää tosissaan odottamaan primitiivisempää räjähdystä. Koputusosat ovat vaikuttavia ennen kaikkea kokonaisuutensa puolesta – Eva ei vain koputa, hän käyttää samaan aikaan monipuolisesti käsiä ja ylävartaloa ja liikkuu kaiken lisäksi kovaa vauhtia ympäri lavaa. Tällä kertaa ihailin erityisesti hänen hidasta, keuhkavaa lopubuleriastaan, jossa oli enemmän maanläheisyyttä kuin itse soleässä.

Ryhmä tähden varjossa

Valovoimaisen tähtitanssijan vieressä ei tanssiryhmällä aina ole kovin mukavat oltavat, ei myöskään tässä teoksessa. Ryhmän kaksi mies- ja kolme naistanssijaa olivat kaikki todella taitavia, mutta ryhmänumeroihin kaipasin enemmän ideoita. Varsinkin *siguiriya* tuntui aika tyhjäkäynniltä. Parhaiten toimi bulerias, jonka tanssivat pieni ja pippurinen **Mercedes de Córdoba** sekä miestanssijat. Heistä erityisesti **Eduardo José Guerrero** oli ilahduttava tuttavuus – taitava tanssija, jolla on miellyttävät linjat ja tarkka ote. **Luis Miguel González** oli ehkä toveriaan hiukan kypsempi, mutta toimi tanssillisesti paremmin soolo-osuuksissa kuin muiden tanssijoiden kanssa. Mielenkiintoista kyllä, hänet nimettiin Dagens Nyheter-lehdessä ryhmän parhaaksi tanssijaksi – ainut, jolla on sitä flamencon rosoisuutta ja "paskaisuutta". Kyseinen arvostelija oli sitä mieltä, että komea Eduardo oli otettu mukaan vain naisia miellyttämään... Muut naistanssijat jäivät esityksessä hiukan kasvottomiksi. **María Moreno** pää-

si loistamaan lyhyessä tangosuosuudessa, mutta **Asunción "Choni" Perezin** taidoista ei saanut selkeää kuvaa. Hänelle sopi parhaiten naisten yhteinen guajira viuhkalla ja bata de colalla, mikä muuten tuntui kokonaisuudessa melko irralliselta.

Esityksen musiikkia kuunnellessa ei voi kuin surra, että **Paco Jarana** on tyytynyt sijaansa Evan taustalla säveltäjänä ja aviomiehenä, sillä hänellä olisi rahkeita rakentaa myös itsenäistä uraa. Hänen musiikissaan on oma leimansa, se on rikasta ja mielenkiintoista, joskaan ei kovin rosoista. Eniten rosoisuutta löytyi luonnollisesti laulajien tonassa, jossa kaikki kolme pääsivät loistamaan. **Enrique Soto** oli Tampereelta tuttu – vahva, aito ja maanläheinen laulaja, joka on tehnyt yhteistyötä Evan kanssa jo 17 vuotta! Laulajista miehen jäi erityisesti nuori lahjakkuus **Jeromo Segura** (joka nähtiin myös viime talvena Helsingin festivaalilla **Rafael Campallon** ryhmässä). Seguralla on korkea, kuulas ääni joka soi mukavan täyteläisenä – tästä nuoresta miehestä vielä kuullaan! Muita instrumentteja käytettiin ryhmässä hyvällä maulla – **Ignacio Videa** huilu ja saksofoni istuivat tyylikkäästi kokonaisuuteen ja perkussionisti **Antonio Coronel** soitti vähäeleisesti mutta varmasti.

Tove Djupsjöbacka

Taituruutta ja turismia

Gerardo Nuñez, kitara; Pablo Martín, basso; Ángel Sánchez "Cepillo", cajón.

Andalusia toivotteli iloisen joukon flamencon ystäviä tervetulleeksi manzanillan sekä kivojen videoiden kera kesäisessä Tukholman illassa. Alkupalana esiteltiin myös tanssipätkiä nauhakappaleisiin. Pääesiintyjien konsertin alkua sai siis jo odotella hyvän puolitoistatuntisen.

Gerardo Nuñezin trion, johon kuuluvat Nuñezin lisäksi basisti **Pablo Martín** sekä perkussionisti **Cepillo**, ohjelmisto koostui Nuñezin teemoista – suurelta osin uudelta *Andando el tiempo* -levyltä – sekä soittajien hassuttelusta.

Nuñezin tekniikka on tunnetusti vailla vertaansa, ja mielestäni hän on mennyt teknisesti ohi myös **Paco de Lucía**sta. Hän myös käyttää mielenkiintoisia uusia virityksiä, jotka ovat tuoneet hänen harmonioihinsa uutta syvyyttä. Nuñezin sävellykset ovat yleensä meneviä, koukkuja täynnä olevia kokonaisuuksia. Joskus vain mielestäni hänen improvisointiosuutensa menevät hieman yli, esimerkiksi toisena soitetussa soleá por buleríassa.

Trion muut jäsenet ovat soittamiensa todellisia virtuooseja ja tukevat Nuñezia loistavasti. Illan hauskin pala oli, kun pojat soittivat yhdessä Martínin puoliakustista bassoa por bulerías.

Lopussa kuultiin onneksi Jerezin buleriaakin, ja innostuipa Cepillo laulaamaankin soittajien saapuessa uudelleen lavalle. Illan päätti kuitenkin kevyt paso doble, joka jätti keveän maun konsertista, joka oli tuotu esittelemään pohjoismaisille Andalusian iloista ja eksoottista musiikkia.

Samuli Työrinoja

Katja Lundén ja Emilia Aho, tanssi. Otteita Katja Lundénin teoksesta "¡La Máscara!". Compañía Danza Flamenca (Ruotsi): Åsa Danielsson, Paloma Madrid, Ann Sehlstedt, Anna Wettersjö, tanssi. Otteita teoksesta "Ilusión", koreografia Ann Sehlstedt. Södra teatern 15.8.2005.

Ennen Gerardo Nuñezin konsertin alkua päästiin näkemään otteita pohjoismaisista tanssiteoksista. Muutenhan pohjoismainen ohjelma oli keskitetty Stalletiin, mutta teatteritilaa kaipaavat esitykset oli tällaisella "alkupala"-systeemillä saatu mukaan festivaalin ohjelmistoon.

Maanantain konsertin aloittivat **Katja Lundén** ja **Emilia Aho**, jotka esittivät otteita Lundénin "¡La Máscara!" -teoksesta. Yhteinen bulerias sekä Lundénin soolo **Camarónin** "Dicen de mí" -kappaleeseen näyttivät hyvän esimerkin teoksen tyylistä, joskaan teoksen idea ei tietenkään kahdessa kappaleessa voi kokonaan tulla esille. Varsinkin soolo-osuus jäi positiivisena mieleen. Katja Lundén on vahva ja ilmaisuvoimainen esiintyjä, joka on teknisesti taitava ja samalla äärimmäisen flamenco.

Ruotsalaista "tanssiteatteriflamenco" edusti tukholmalainen Compañía Danza Flamenca. Ryhmä toi näytteille osan teoksesta "Ilusión". Päällimmäisenä jäi mieleen, että musiikin valinta ei ehkä ollut paras mahdollinen. **Vicente Amigon** Poeta on kyllä mainiota musiikkia, mutta tuollaisen suuren ja dramaattisen orkesterimusiikin koreografioiminen vaatii jo aikamoista tekijää. Esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulun tanssilinjalla on aikoinaan harjoiteltu erikoiskurssina koreografian tekoa mahtipontiseen musiikkiin. Kokonaisuutena Compañía Danza Flamenca esityksestä jäi aika tasapaksu jälkimaku. Tanssijat ovat toki taitavia, mutta mielestäni he tarvitsivat ilmaisuunsa enemmän voimaa, enemmän flamenco. Varsinkin veratessa Lundénin avoimiin kasvoihin tuntui, että Suomi veti tällä kertaa pidemmän korren.

Tove Djupsjöbacka

Falon kurssilla kyyneleitä niellessä

TAIJA TYRVÄINEN

Amor de Diosin rakastettu laulunopettaja **Falo (Rafael Jiménez)** kurssitti Tukholmassa Nordic Flamenco Festivalilla. Olen lykännyt Falon kurssista kirjoittamista viikkotolkulla – miksi? Sellaisen asian tai henkilön, joka minulle on ollut tärkeä ja koskettava, saattaminen luettavaan muotoon tuntuu joskus kovin vaikealta.

Odotin kurssia kuin kuuta nousevaa, Suomessa kun laulunopetus on harvinaista herkkua. Jos olisin tiennyt kuinka kovaan kyytiin joudun, voi olla että olisin jänistänyt! Onneksi en tiennyt.

Kuusipäiväisen kurssin ensimmäinen tunti oli varattu tutustumiseen. Falo oli kovin kiinnostunut taustoistamme ja suhteestamme lauluun, ja kyseli myös ajatuksiamme flamencosta. Saimme esittää toiveita kurssin etenemisen suhteen. Tunti vierähti nopeasti Falon tarinoidessa canten historiasta. Lopuksi jokainen lauloi pari letraa haluamassaan pallossa.

Seuraavasta päivästä lähtien tuntiin rakenne jakautui kahtia. Ensimmäinen tunti pyhitettiin hengitys- ja äänenmuodostusharjoituksille, toisella tunnilla keskityttiin paloihin (soleá por bulerías ja bulerías) sekä letroihiin. Mutta miten!

Falon opetustaktiikka oli minulle aivan uutta. Letroja ei todellakaan opeteltu säe säkeeltä yhdessä, mikä aiheutti aluksi lievän shokin. Itse asiassa kurssilla ei laulettu kertaakaan yhdessä – kun äänet oli avattu, Falo puhui ja lauloi, puhui ja lauloi. Me kuuntelimme ja äänitimme. Ja lauloimme yksitellen perässä.

Ryhmälaulusta ei tietoaakaan

Pari päivää meni kyyneleitä niellessä. Kai se on aika suomalaista kiinnittää huomio vain omiin virheisiinsä ja puutteisiinsa. Tunsin suunnatonta

alemmuudentunnetta, suorastaan häpeää, kun en kylmiltäni saanut soleá por buleríamme melodias menemään, ”vaikka se oli ihan perus”. Vein letran loppuun, vaikka puistatti. ”Compás on tärkein”, sanoi pieni ääni sisälläni.

Tämä pieni ääni nimeltään rohkeus olisi ehkä jatkanut uinumistaan ilman Falon kurssia. Ryhmälaulun puuttuminen vei pohjan, valmiin sapluunan jolle tukeutua. Silloin ainoaksi vaihtoehdoksi jää tulkinta ja siitä seuraava säkeiden muuntelu. Pelottavaa, mutta antoisaa. Tuntuu hurjalta, kun joku tulee ja rikkoo iluusiota, heittää jo opitun romukoppaan ja pistää laulamaan buleríaa.

Ja vielä maailman ystävällisimmällä tavalla! ”Es un juego de niño”, Falo toisti toistamistaan. Ja siinä se: kuka tahansa voi jo alkeellisellakin rytmitajulla laulaa buleríaa. Kielimuuri on tietenkin toinen juttu, siihen helpottaa, että on jotain sanoja tai lauseita valmiina päässä tai paperilla. Tai jos on oikein rohkea, voi kokeilla laulaa omalla kielellään...

Flamencolaulun opettajana Falo on ainutlaatuinen. Rakastettava ihminen, joka luo kurssille sallivan ja syvällisen ilmapiirin. Loistava pedagogi, joka osaa olla vaativa vaikuttamatta vähääkään ankaralta. Taitava ja monipuolinen laulaja, muusikko, flamenco.

Jo pelkästään se, että hän säestää koko ajan itseään kitaralla, kertoo siitä, kuinka vahvana flamenco hänessä elää. Myös hänen tietämyksensä laulun tekniikasta on vertaansa vailla

– vai mitä olette mieltä miehestä, joka pystyy muuttamaan äänenväriään demonstroidakseen eri äänenmuodostustapoja, tai laulamaan samassa tonossa kolmelta eri korkeudelta ilmentääkseen eri äänialoja. Kun kurssi läheni loppuaan, tuntui jännittävältä, että tämä cantaor pian nousee artistina lavalle. Miten hänen omassa ilmaisussaan kiteytyy kaikki tämä osaaminen, tekninen sekä henkinen monipuolisuus?

Herkkää ilmaisu

Esiintyvänä flamencotaiteilijana Falo jakaa varmasti mielipiteet. Itse vaikutuin suuresti myös hänen lavapersoonastaan. Kuulaalla ja soivalla äänellä laulava mies, joka **Camaróniin** ja **Duquendeen** verrattuna kuulostaa säyseältä, jopa klassiselta, tulkitsen flamenco erittäin herkkä ja persoonallisella energialla. Falo lauloi seisaaltaan ja antoi katseensa lipua yleisössä. Puolivälissä konserttia minulle valkeni, että puutteellisesta espanjankielentaidosta huolimatta olin ymmärtänyt lähes kaiken! Falon tulkinnan vahva puoli onkin nimenomaan sen herkkyydessä. Kun ei koko aikaa kailota täyttä kurkkua, jää enemmän tilaa nyansseille.

Falon trio (**Arcadio Marín**, kitara ja **Luis Escribano**, kontrabasso) sykki lempeästi. Yhteissoitosta välittyi luottamusta ja tilanantoa, rentoa läsnäoloa. Myös **Rocio Molina** tanssivierailijana liittyi porukkaan saumattomasti. Vuorovaikutus taiteilijoiden kesken sekä yleisön suuntaan oli käsin kosketeltavaa, liekö sitten syynä oma herkistyminen vai loistavasti flamencolle sopiva tila, Södra Teatern.

Jotain jää nyt itämään. Mitä oikeastaan opin kurssilla? En juurikaan mitään valmista, pari letraa. Sen sijaan opin paljon laulun tekniikasta ja canten filosofiasta. Opin paljon ihmisistä ja itsestäni, asenteista, flamencon kollektiivisuudesta. Sain Falolta ja muilta kurssilaisilta paljon jotain ihanaa voimaa, jota on vaikea määritellä. Enkä varmasti ole ainoa.

Vahva taiteilija ja naapurin tyttö

TEKSTI JA KUVA: TOVE DJUPSJÖBACKA

Kun näkee **Rocio Molinan** ensimmäistä kertaa näyttämöllä, hän vetää heti katseet puoleensa vahvalla omalla tyyllillään. Kun hän kävi Tampereella **María Pagésin** ryhmän kanssa 2002, muistan huomanneeni hänet heti ryhmästä. Ryhmässä hänen vahva persoonallisuutensa jopa häiritsemi, mutta esimerkiksi keikan jälkeen heitetyssä buleriaksessa ei voinut kuin ihailla hänen tekemisiään.

Kun näkee Molinan ensimmäistä kertaa näyttämön ulkopuolella, meinaa ensin kävellä ohi. Hänen olemuksensa on kuin naapurin tytön: pieni, vaatimaton ja espanjalaiseksi melko vaalea – ei vahvoja kasvopiirteitä tai mustina hulmuja hiuksia... ”Mulla on edelleen tällaiset 15-vuotiaan kasvot”, nauraa Rocio itselleen. Vasta 20-vuotias tanssija on jo nähnyt maailmaa melko laajalti, eikä käytös vaikuta lainkaan epäkypsältä, kasvot kyllä...

Palkittu koreografi

Nuoresta iästään huolimatta hän on ehtinyt tehdä flamencomailmassa jo varsin paljon. Jo vuonna 1997 hän teki ensimmäisen oman esityksensä, joka esitettiin Barcelonan Teatro Goyassa. Tanssiessaan María Pagésin ryhmässä Rocio teki koreografian myös kyseiselle ryhmälle, osana teosta ”Cuatro estaciones”. Vain 17 vuoden ikäisenä hän voitti parhaan koreografian palkinnon Madridin koreografiakilpailuissa (2002) farrucallaan, johon oli yhdistetty argentiinalaisen tangon vaikutteita. Kilpailun jälkeen hän perusti oman ryhmänsä, jonka ensimmäinen esitys ”Entre paredes” on nähty mm. Sevillan Bienalella. Esityksessä nähtiin Rocion ja muusikkojen lisäksi mielenkiintoinen bailarín **Carlos Chamorro**.

Tämän vuoden syyskuussa hänen seuraava teoksensa saa ensi-iltansa.

Vaikka ensi-iltaan oli Tukholmassa enää vähän aikaa jäljellä, Rociolla oli suunnitelmat vielä hyvin auki, eikä hän tietenkään halunnut paljastaa kaikkea.

”Sen verran voin sanoa, että taustalla on mm. **Nietzschen** ajatuksia, mutta moni asia on vielä auki, esimerkiksi minun lisäkseni tulen kutsumaan pari vierailevaa artistia, en tiedä vielä keitä he ovat. Koreografioista mainittakoon mm. malagueña joka alkaa fandangolla sen sijaan, että loppuisi siihen kuten yleensä.”

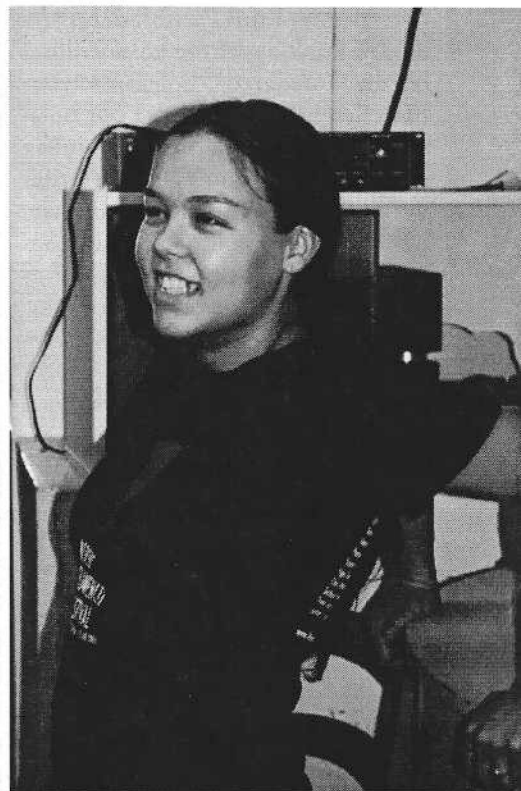
Tukholman keikka oli vasta toinen kerta, kun Rocio esiintyi **Falón** trion vierailijana. Tilanne oli hänen mielestään todella erilainen kuin oman yhtyeen kanssa tekeminen – luonnollisesti vertaillen intiimiä trioja suureen tanssikokoonpanoon perkussioinstrumenteina ja palmeroi-neen.

Kun yritän analysoida Rocion erikoista tanssityyliä ja miettiä mistä hänen vaikutteensa ovat peräisin, Rocio kohauttaa olkapäitään ja osoittaa sydäntään. ”No täältä tietysti. Olen opiskellut kotikaulungissani Málagaissa ja saanut konservatoriokoulutuksen, jossa tietysti opiskeltiin myös klassista balettia, escuela boleraa ja niin edelleen. Tärkeitä flamenco-opettajiani ovat olleet mm. **Mariquilla** Granadasta, mutta tiedän kyllä, ettei tyylini muistuta häntä yhtään!”

Pääosassa vartalo ja kädet

Tukholmassa Rocio piti kaksi tanssikurssia, keskittämällä opittiin farrucaa, ja edistyneiden ja ammattilaisten tasolla soleáa, jonka Rocio sanoo olevan hänen suosikkipalonsa – ainakin tällä hetkellä. Yleisesti ottaen hän oli oppilaiden tasoon tyytyväinen, ja varsinkin edistyneiden tasolla hän koki pystyvänsä tekemään paljonkin asioita.

Rocion tunneilla oli selkeä rakenne ja ajatus, mitä opettaja haluaa

tunnilta. Lämmittelyyn käytettiin paljon aikaa – päät, olkapäät jne. lämmiteltiin huolellisesti nauhamusiikin tahtiin. Flamencolevyt eivät tunneilla soineet, suosikkilevy oli **Salif Keitan** ”Moffou”, jota kuunneltiin lähes joka päivä.

Itse pidin siitä, että kerrankin käytettiin paljon aikaa käsi- ja vartaloliikkeisiin. Ensinnäkin ne ovat Rocio Molinalla niin mielenkiintoisia, että usein ei tajunnut ollenkaan, mitä pitäisi tehdä, että tekisi samaa kuin opettaja. Toiseksi usein keskityttiin niin paljon koputuksiin ja koreografian tekemiseen. Tekemällä rauhassa käsiliikkeitä ja koputuksia saa myös rauhassa tutustua opettajan tyyliin eikä tarvitse heittäytyä suoraan koreografian pariin.

Koputuksia toki myös tehtiin, peräkkäin erilaisina yhdistelminä, joista kurssin aikana muodostui pidempi sarja. Varsinkin kurssin loppupuolella paljon aikaa käytettiin myös ”diagonaaleihin” tehden erilaisia markeerauksia ja piruettiyhdistelmiä salin poikki.

Matka tyylin lähteille

Koreografiaosuudessa työskenneltiin sitten kitarasäestyksellä, kitaristina ruotsalainen **Emil Pernblad**. Edistyneiden kurssilla tehtiin kaksi erillistä lyhyttä koreografiaa. Soleaan käytettiin enemmän aikaa, solea por buletrias -pätkä sen sijaan tuntui hiukan irralliselta. Ylipäänsä kahden erillisen pätkän tekeminen tuntui ensin hyvältä idealta, mutta kurssin loppupuolella olisi mieluummin keskittynyt enemmän yhteen asiaan. Juuri kun tuntui, että rupesi löytämään sen solean hitaan, vahvan tekemisen, piti vaihtaa koreografiaa ja heittäytyä aivan toisenlaiseen lajiin.

Yleisesti ottaen kurssilla sai hyvän idean joistakin Rocion erikoisuuksista. Esimerkiksi moneen liikkeeseen kuuluu käsien heittäminen vapaana (lanzar los brazos). Rocio korosti myös sitä, että hän pitää käsivarsiaan aina vähän vartalon edessä, ”sillä lailla että ne näkee”. Tunneilla ehti myös huomata, että vaikka Rocion tyyli tuntuu aika modernilta, yllättävän moni piirre on itse asiassa suoraan vanhaa koulukuntaa.

Huonoja puolia kurssilla oli erityisesti se, että Rocio aina kysyi oppilailta haluammeko tehdä vielä kerran, entäs vielä kerran. Mielestäni opettajan täytyisi itse arvioida miten kauan jotain juttua tehdään, ainakin työstää sitä kunnes näyttää kelvolliselta. Sitten kun liikettä on toistettu ja korjattu ja se näyttää kelvolliselta, voidaan ehkä kuunnella hieman mielipiteitä, halutaanko toistaa vielä monta kertaa vai siirtyä seuraavaan asiaan. Korjauksia olisi myös voinut tehdä enemmän, Rocio korjasi lähinnä silloin, kun itse kysyi jotain.

On aina jännittävää nähdä tanssijan esiintyvän, kun on ensin nähnyt kyseistä liikemateriaalia tuntitilanteissa. Itse ainakin pystyin ymmärtämään Rocion esitystä paremmin ja tunnistin siitä jopa joitain kurssilla tehtyjä asioita – mitä Rocio naureskelikin keikan jälkeen. ”Huomasitko, tein sen saman llamadan mikä kurssilla tehtiin ja mokasin sen...”

Poikkitaiteellisuutta Kuopiossa

Kuopio tanssii ja soi 15. - 21.6.2005

TOVE DJUPSJÖBACKA

Kuopion tanssifestivaali tunnetaan monipuolisesta ohjelmastaan, joskin flamenco ja muut ”etniset tanssilajit” ovat viime vuosina loistaneet poissaolollaan. **Rafaela Carrascon** ”La Música del Cuerpo” nähtiin Kuopiossa vuonna 2003, joten eiköhän jo olisi seuraavan flamencoesityksen aika?

Tänä vuonna festivaalin esitysohjelmaa leimasi vahvasti poikkitaiteellisuus. On mielenkiintoista tulla Kuopioon näkemään tanssiesityksiä, koska viikon aikana näkee vahvan läpileikkauksen siitä, mitä tanssimaailmassa tällä hetkellä tapahtuu, mikä on in. Ja ilmeisesti puhdas tanssiteos on out, tuskin yksikään teos nojautui pelkästään tanssin keinoihin (tai edes tanssin ja musiikin keinoihin). **Josef Nadjin** ”Woyzeck” oli puhdas pantomiimia, **Palle Granhøjin** ”Obstrucsongissa” tanssijat yhdistivät kehon käytön äänenkäyttöön, **Akiko Kitamuran** teoksessa ”Finks” multimedialla oli vahva osuus. Viikon kauhistuttavimpia kokemuksia oli **Wim Vanderkeybusin** ”Puur” – kahden tunnin esitys täynnä pahoinvointitunnelmaa ja taustalla elokuva, jossa päitä ja käsiä leikattiin irti ja veri roiskui. Toki taiteen avulla halutaan saada ihmiset avautumaan ja ajattelemaan, mutta pitääkö samalla ajaa ihmiset oksentamaan?

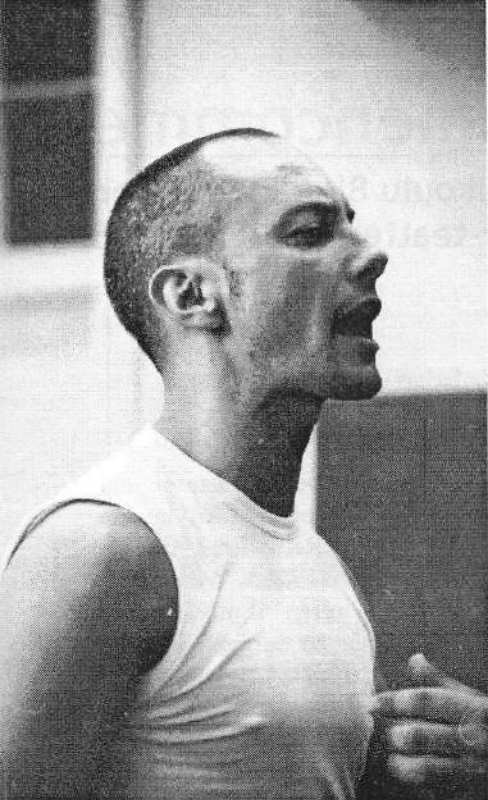
Kuopion odotetuimpia tapauksia oli tietysti **Tero Saarisen** ”Borrowed Light” -teoksen Suomen ensiesitys. Saarinen oli jälleen rakentanut vaikuttavan kokonaisuuden, jossa tanssi, musiikki (lauluyhtye Boston Camerata), puvut (**Erika Turunen**), lavastus ja valosuunnittelu (**Mikki Kunttu**) olivat täysin tasapainossa. Tanssijoista erottuivat erityisesti uudet tulokkaat **Ninu Lindfors** ja **Carl**

Knif. Tämä esitys oli todella tehty ajatuksella, aiheeseen paneutuen ja tekijöidensä sydänverellä.

Festivaalin floppi oli sen sijaan pohjoismainen koreografiakilpailu, jonka kahdeksasta finalistista vain jokunen oli siedettävä suoritus. Suomalaiset **Arja Tiili** ja **Teemu Kyytinen** selvisivät kunnialla, varsinkin Kyytisen ”Thirsty” oli onnistunut tekele. Ottaen huomioon että tämä oli vasta Kyytisen toinen oma koreografia, voimme odottaa häneltä lisää mielenkiintoisia teoksia jatkossa. Kilpailun pohjanoteeraus oli tanskalaistunut ranskalainen **Murielle Elizeon**, joka esitti käsittämättömän speaktaakkelin, joka tuskin oli tanssia nähnytkään. Speaktaakkelin äänisuunnittelusta vastasi muuten toinen tanskalaistunut ranskalainen, flamencoyleisölle hyvin tuttu laulaja **Thierry Boisdon**. Voittajaksi nousivat Ruotsin Cullberg-baletin **Tilman O'Donnell** ja **Shintaro O-ue**.

Kokonaisuutena Kuopion festivaaliohjelma oli jälleen kerran mielenkiintoinen ja monipuolinen. Pitääpä kuitenkin narista hiukan lippujen hinnasta, 20–40 euroa ei ehkä yksittäisestä esityksestä ole paljon, mutta jos Kuopiossa viettää koko viikon ja haluaisi nähdä esityksiä, se tulee kyllä kohtuuttoman kalliiksi.

Toivottavasti myös kurssiohjelma olisi ensi vuonna vähän monipuolisempi, sillä tänä vuonna se oli vahvasti nykytanssiin suunnattu. Mutta missä olivat esimerkiksi afro, salsa ja itämainen tanssi? Onneksi flamencokursseilla on pidetty korkeatasoinen linja. **Belén Mayan** ja **Rafaela Carrascon** jälkeen opettajaksi saatiin tänä vuonna uusi huippunimi – **Manuel Betanzos** Sevillasta. Suomalaisen opettajien kurssit sen sijaan loistivat tällä kertaa poissaolollaan.

"Polvet yhteen, nilkat yhteen!" kiljuu **Manuel Betanzos** Kuopion Puisto-koulun salissa, ja reilu kaksikymmenpäinen oppilasjoukko yrittää pysyä pystyssä päkiöille hypätyn piruetin jälkeen. Betanzos kiertää katsomassa ja korjailemassa – ja vasta kun kuuluu opettajan hyväksyntä, "Okei", päkiöiltä lysähdetään alas.

Sevillalainen Manuel Betanzos veti Kuopio tanssii ja soi -festivaaleilla kaksi viisipäiväistä kurssia. Keskitasolla tehtiin solea por buleríasta ja jatkotasolla alegríasta. Säestäjänä toimi **Ramón Maronier**. Jatkotason kurssi, jolle itse osallistuin, oli ehdottomasti parhaita ja antoisimpia niistä espanjalaisopettajien kursseista, joilla olen ollut. Maestro Betanzos on hyvin vaativa opettaja, mutta kannustavalla tavalla. Hän pistää itsensä likoon opetustilanteessa ja opettaa kaikkia (eikä korjaa vain muutamaa eturiviläistä kuten monet muut). Sen sijaan, että oppilaat vain matkisivat perässä, Betanzos selittää mitä haluaa ja korjaa oppilaita huomioiden kunkin oppilaan tanssitason. Lisäksi hänellä on taito esittää kritiikkinsä ja vaatimuksensa niin, että lannistumisen sijaan innostuu yrittämään enemmän.

Betanzosin tanssia oli ihana katsella. Hän hallitsee vartalonsa lihakset uskomattoman hyvin ja

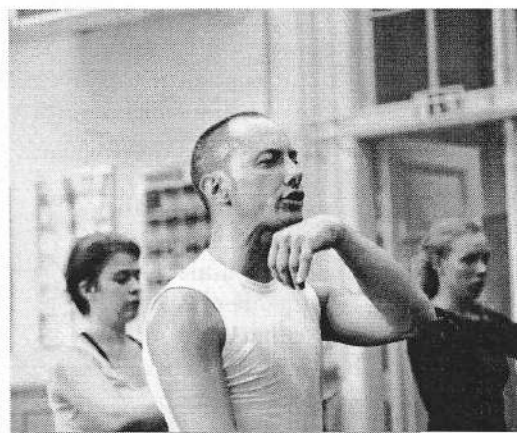
Pura técnica

Täyttä tekniikkaa!

SANNA LEHTINEN

nauttii silmin nähden näyttäessään koreografiaa ja liikkeitä. Manuel Betanzosin opettama tanssityyli on oikeastaan aika perinteinen, mutta sellaisena haasteellinen ja myös modernimpiakin liikkeitä sisältävä. Koreografiat perustuvat selkeästi hänen omiin ajatuksiinsa ja opetustapaansa. Lisäksi hänen liikekielensä oli nyt varsin feminiinistä, naisille hän opettaa naisten tanssia. Improvisaatio Betanzosin perässä ennen koreografian alkua oli melkein parasta; maestro liiteli kukkahameessaan ympäri salia kuin riikinkukko ja me muut perässä... Vaikka hän ei kovin usein esiinnykään, tämä mies olisi ihana nähdä Suomessa myös lavalla.

Opettajamme ääni oli tasaisen käheä huutamisesta, sillä ohjeiden ohella Betanzos toimi yleensä myös beatboxina tekniikkaharjoituksissa: "Ta-ta, prijaa! Ta-ta, prijaa!"... Mitä Betanzos sitten erityisesti halusi meidän oppivan? Puhtaan tekniikan opettelu on tärkeää, mutta sen lisäksi

Artikkelin kuvat: Auli Kaartinen.

si hän korosti ilmaisua ja tanssista nauttimista. Intensiteetin täytyy säilyä, vaikkei liikettä olisikaan, eikä heti harjoituksen loputtua saa lysähtää kasaan, vaan täytyy pitää asento ja jännite vielä hetken. Liikkeet pitää viimeistellä, mitään ei saa jättää puolitiehen. Mutta jälleen kerran on korostettava, että hän ei ollut tappavalla tavalla vaativa, vaan sai salillisen oppilaita yrittämään täysillä.

Kuten näkyy, Betanzosista on vaikea löytää huonoa sanottavaa. Ainoat pienet miinukset olivat se, että välillä hän ei löytänyt compáksesta sopivaa aloitus- tai lopetuskohtaa koputukselle, sekä se, että yksittäistä lyhyttä köpūtusta saatettiin harjoitella oudon mittaisella, vajaalla compákseilla – jolloin kaikki, Betanzos mukaan lukien, olivat vähän pihalla. Isompi haitta kursilla oli salin kova lattia, jossa päkiät kärsivät aina ensimmäiset puoli tuntia ja sitten ilmeisesti turtuivat kipuun. Loppupeleissä lattiakaan ei menoa haitannut. Eli: jos ja kun Betanzos seuraavan kerran saapuu Suomeen pitämään kurssia, ilmoittautukaa heti!

Anja Loikalan vetämä Tanssikoulu Blue Flamenco ei vähään tyydy. Tämänvuotinen kevätjuhla vedettiin vaatimattomasti Savoy-teatterin lavalla. Ja jälleen kerran se osoitti, että yhdes-
sä tekemisellä ja me-hengellä saadaan aikaiseksi mitä vain.

Ilta alkoi tummilla sävyillä. **Petteri Savolaisen** lausuma Nazim Hikmetin runo "Ihmisen laulu" suli **Antonia de Córdoba**n käheään nanaan, josta varsin luontevasti siirryttiin seuraavaan numeroon. Helposti tällaiset lausunta- ja liveosuudet jäävät irrallisiksi muusta ohjelmasta, mutta tämä vaihto nauhamusiikkiin sujui. **Anne Riikolan** ja **Lotta Lanton** seguiriyas lähti pehmeästi liikkeelle. Hiukan minua vaivasi tanssin ilmeettömyys, se ei oikein päässyt vauhtiinsa. Molemmat ovat tyylikäitä ja samanhenkisiä tanssijoita. He liikkuvat hyvin kauniisti ja taitavasti yhteen, mutta kontakti puuttui kokonaan. Sitä jäin kaipaamaan.

Oikealla asenteella

Riikolan jatko 1 -ryhmän tangos-koreografia svengasi mukavasti. Paikanvaihdot elävöittivät tanssia. Eturivin pikkutyöt **Sara** ja **Viveka Natri** pärjäsivät aikuisten joukossa erinomaisesti, ja itse asiassa heidän tanssissaan oli enemmän asennetta kuin monella aikuisella koko esityksessä. Tytöt ovat edistyneet hienosti.

Katja Lundénin verdiales oli harvinaisempaa palona virkistävä poikkeus. Asetelman ahtaus vei vähän fiilistä muuten varsin raflaavalta koreografialta. Ryhmän sisällä oli huomattavissa melko suuri tasoero, joten esimerkiksi loppuosan pidemmästä koputussarjasta tuli valitettavan sotkuinen eivätkä muodostelmat aina oikein pysyneet koossa. **Laura Vidingin** aurinkoinen hymy on aivan pakko nostaa esille!

Loikalan vetämät kehitysvammaisten ryhmät nostavat aina tunnelman kattoon. Aikuisten alkeisryhmä suoriutui hienosti Camarónin "Rosa Mariasta". Hetkeä myöhemmin edistyneiden ryhmän "Pyykipäivä" oli loistava. Tanssijat olivat omaksuneet vallan erinomaisesti topakan pyykkäriin eleet ja ilmeet.

Emilia Ahon jatko 3 -ryhmän esitystä vaivasi ahtaus ja ehkä juuri

Meidän Flamencomme

Nuestro Flamenco - Tanssikoulu Blue Flamencon oppilasnäytös Savoy-teatterissa 28.5.2005

siitä johtuva hengettömyys, sillä taidoista ei todellakaan ollut puutetta. **Enrique Morenten** caña on musiik-
kina vahva, selkeä ja vaihteleva, joten se antaa hyvät mahdollisuudet koreografian tekemiselle. Tanssin kauniit linjat jäivät ikävä kyllä väenpaljouden sekaan.

Livessä on riskinsä

Illan puolivälin live-osuudesta vastasivat Antonia de Córdoba sekä kitaristit **El Chiqui** ja **Vesa Jaakola**. Niin se vain on, että soleá por bulerías jäi irralliseksi muusta ohjelmasta. En ole oikein ymmärtänyt, mitä tarkoitusta nämä taitavat, mutta liian pitkät numerot palvelevat. Esityksessä ei ollut kerrassaan mitään vikaa, se oli vain väärässä kontekstissa.

Alkeisryhmät 1 ja 2 esittivät musiikoiden säestämistä Riikolan ja Ahon sovittaman sevillanaksen. Tanssin he osasivat erittäin hyvin, mutta musiikki äityi liian nopeaksi, eikä harjoitusta musiikoiden kanssa ollut ollut tarpeeksi, joten turhia sekaannuksia pääsi tapahtumaan. Tanssijoiden iloiset ilmeet ja opettajien kannustus pitivät kokonaisuuden kuitenkin hienosti kasassa. **Heidi Loikalan** ja Lotta Lanton rokahtavaa farkkusevillanasta olisi mielellään katsonut kokonaisen kappaleen verran. He ovat erinomainen parivaljakko.

Lundénin edistyneet veivasivat vitsikkään ja rennon tangoksen. Ryhmän keskinäinen energia ja fiilis oli yksi illan nautittavimpia asioita. He ovat kokonaisuutena yhtenäinen porukka, ja treenaus näkyy varmuutena jokaisen tekemisessä. **Laura Lahen** maireia La Máscara -hymy on mainitsemisen arvoinen, heh!

Lanton vetämä lasten ryhmä tanssi viehkeän fandangoksen viuhkojen kanssa. Pikkuperhosina tytöt liitelivät pitkän lavaa muodostelma-
ta toiseen. Viuhkat pyörivät kauniisti, ja tanssijat muistivat hienosti askeleensa ja paikkansa.

Kehitysvammaiset vauhdissa

Kehitysvammaisten perustason naiset oikein hehkuivat, kun he saapuivat lavalle **Remedios Amayan** hittibiisin saattelemine. Minua aina askarruttaa, miten ihmeessä Anja Loikala saa nämä ryhmänsä niin upeasti toimimaan. Jälleen kerran nämäkin leidit muistivat, mihin mennään ja mitä tehdään. Kehitysvammaisten lasten ryhmät räjäyttivät pankin ja varastivat shown ilmiömaisella karismallaan. Tansseissa oli väriloistoa, valloittavia hymyjä, kauniita ranteenpyöriä, hulmuavia hameita ja huiveja sekä napakoita koputuksia.

Ahon jatko 2 -ryhmän alegrías oli raikkaan sininen, ja se hyppäsi mukavasti esiin muuten melko puna-mustasta flamencoväriykses-
tä. **El Pelen** laulaman musiikin tah-
tiin tehdyn koreografian asetelmat ja vaihdot toimivat hyvin, ja naiset sekä takarivin señor tanssivat reippaasti hymyillen. Lundénin edistyneitten lasten ryhmä jatkoi samaa sinistä teemaa saman kappaleen tah-
tiin. Tämän nelihenken ryhmän kasvamista ja edistymistä on ollut hauska seurata. Lapset uskalta-
vat tuntea oman arvonsa ja ovat selvästi alegríakseen sopivalla itsevarmuudella itseensä tyyväisiä.

Ilta päättyi samoihin syviin ja tummiin sävyihin kuin se oli alkanutkin. Ahon ja Lundénin seguiriyas live-musiikin kanssa oli vahva ja vetosi voimallaan. Tunnustan, että pidän molemmista tanssijoina. He nostavat toisistaan esiin juuri ne vastakohtaisuudet, jotka tekevät heistä niin erilaiset ja yhtä aikaa samanlaiset. Kumpikaan ei yritä matkia toisen tyyliä, ja silti he tanssivat yhteen.

Samalla, kun verhojen takaa kuului jo kuhinaa, Petteri Savolainen lausui vielä **Tove Janssonin** runon Kuka lohduttaisi Nytyä. Verhojen auettua koko Blue Flamencon väki oli järjestyntynyt lavalle loppukumarruksiin. Ja tottahan se on: yhdessä kaikki on niin paljon mukavampaa!

Milena Urmas

IX FESTIVAL FLAMENCO DE HELSINKI

Helsingin IX flamencofestivaali

11.-18.2.2006

Ohjelmassa mm. Andrés Marínin tanssikurssit keskitasolle ja edistyneille sekä laulukurssi.

Andrés Marín
ryhmineen:
"Vanguardia Jonda"

lauantai 18.2.2006
klo 19
Savoy -teatteri

Ramón Maronier:
"Canivet, Kirjeitä
Satumaasta"

perjantai 17.2.2006
klo 19
Savoy -teatteri

Compañía
Kaari Martin:
"Kerro minulle sade"

torstai 16.2.2006
klo 19
Savoy-teatteri

Klubi-ilta

keskiviikko
15.2.2006
klo 20
Ravintola Piano,
Rauhankatu 15

Lasten
flamencofestivaali

lauantai
11.2.2006
klo 13
Kulttuurikeskus Caisa

flamenco

Helsingin Flamencoyhdistys ry
Lisätietoja syksyn aikana www.flamenco.fi. Oikeudet muutoksiin pidätetään.

compañía
KAARI MARTIN
SAVOY
teatteri

Pohjoismaisia taidonnäytteitä

Thierry: No Soy Flamenco
(2005)

Thierry Boisdon, musiikki, sanoitukset ja laulu. Robban Svärd, Emil Pernblad, Patric Brynel, kitara; Peter Elher, perkussiot; Yasser Pino, basso; Saara Castella, Tove Lindskog, Danica Curcic, Hilde Karlsen, Gustav Rey Heningsen, kuoro; Pepita Rohde, kuoro, palmas; Poul Knudsen, palmas; Cristina Andrades, kuoro, koputukset; Henrik Jespersen, saksofoni, Anna Gwozd, viulu; Stefan Jarl, cajón.

Thierry Boisdon lienee suomalaisyleisölle tuttu jo vuosien takaa. Tanskalaistunut ranskalainen laulaja on esiintynyt täällä useassa kokoonpanossa, mm. **Ramón Maronierin**, **Kaari Martinin** ja **Anna Niinimäen** projekteissa. Jo näissä yhteyksissä on kuultu runsaasti hänen omia letrojaan. Nyt niitä on kuultavissa pitkäsoiton verran uudella ”No soy flamenco” -levyllä.

Täyspitkän levyn aikaansaaminen on aina varteenotettava teko. Flamencoalalla täyspitkä levy pelkästään omalla materiaalilla on jo melkoinen teko. Thierryn levyllä kuullaan kymmenen omaa teemaa – rumbaa, buleriasta, tanguillosta, alegriasta, tangosta, tientosta... Melko laaja ilmaissuskaala siis!

Olen aina pitänyt Thierryn äänestä. Se on flamencolaulajaksi korkea ja kuulas mutta silti vahva, varsinkin livetilanteessa. Siksi olen vähän yllätynyt levyn laulusoundista, ääni kuulostaa yhtäkkiä melko kuivakkaalta. Tuntuu siltä kuin pari nyanssia olisi hävinnyt äänitystilanteessa. Lisäksi minua häiritsee se, että lauluääni on miksattu niin lähelle, että kitara ja muut soittimet jäävät taustalle. **Robban Svärdin** taitavasta kitaransoitosta pääsee nauttimaan lähinnä introissa, sitten laulu jyrää täysillä. Hiukan narisen myös puh-
tausongelmista – vaikka flamencossa ei puhtaudesta voi puhua ihan samaan sävyyn kuin esimerkiksi klassisessa musiikissa, mielestäni voisi

kuitenkin välttää turhia kauneusvirheitä tässä asiassa. Joissain kohdissa nuotti menee aika pieleen, ja kun päälle tulevat vielä kuoro-osuudet, olo on melko tuskainen.

Parasta levyllä on kuitenkin omat tekstit ja musiikit. Jos esitys ja äänitys jättää vielä toivomisen varaa, on Thierryn oma tuotanto hatunnoston arvoista. Sanoituksissa on järkeä ja tunnetta, sellaisia normaalipohjoismaiselle kuuntelijalle sopivia. Aika useinhan pistää vähän vastaan, kun pitäisi suomalaisena pulliaisena laulaa mustalaisten oloista Andalusian vankiloissa tai jotain vastaavaa. Thierry onnistuu löytämään sanoituksen aiheet ihan lähioloista. Levyn nimikkokappale ”No soy flamenco” sisältää (kuten **Erika Alajärvin** toteaa arvostelussaan s. 12) ajatuksia, jotka varmaan ovat käyneet useammankin flamencon päässä vuosien varrella. Paljon puhutaan tietysti rakkaudesta, kuten esimerkiksi ”Los ojos d’esta morena” -buleriassa, jonka kertosäe kuuluu omiin suosikkeihini. Toinen suosikki on kaunis tanguillo ”Soy el torero”, jossa Thierryn lyyrinen ääni on parhaimmillaan.

Tässä joitain näytteitä Thierryn sanoituksista:

*En el pueblo donde he nacido
no había ni alegrías ni tangos
hasta que llegaron paco y camarón*

*No soy flamenco no soy flamenco
de otro mundo vengo
no soy flamenco
pero un poquito de compás tengo*

(”No soy flamenco”)

Thierry
No Soy
Flamenco

Kylässä jossa synnyin
ei ollut alegriasta eikä tangosta
ennen kuin saapuivat Paco ja Camarón

En ole flamenco
tulen eri maailmasta
en ole flamenco, mutta
vähän compásta hallitsen

*Me gustaba tu pelo
el color de tu cuerpo
y cuando me hablabas
mi corazón temblaba
y ahora tu no me hablas
y ahora tu no me miras
como si yo no fuera nada*

(”Soy el torero”)

Pidin hiuksistasi
vartalosi väristä
ja kun puhuit minulle
sydämeni vapisi
ja nyt et minulle puhu
ja nyt et minua katso
aivan kuin en olisi yhtään mitään

*Salir de mi cuerpo
irme al cielo hablar contigo
por ver si estás vivo o muerto*

(”Salir de mi cuerpo”)

Jätän ruumiini
kuljen taivaaseen puhuakseni kanssasi
nähdäkseni oletko elossa vai kuollut

Flamenco Passion (Cope Records 2003)

Poul Jacek Knudsen, kitara, mandola, djembe, palmas; Anders Pedersen, perkussiot; Nicolai Land, kontrabasso.

Toinen tanskalainen pitkän linjan tekijä on kitaristi **Poul Jacek Knudsen**. Kööpenhaminalainen Knudsen – jonka äiti on puolalainen, siitä tuo toinen nimi – on viettänyt viimeiset viisitoista vuotta flamencokitaran kimpussa, ja se kuuluu ja näkyy. Levyllään "Flamenco Passion" hän soittaa liudan omia sävellyksiään basisti **Nicolai Landin** ja perkussionistin **Anders Pedersenin** kanssa.

Palovalikoima on melko laaja, kuljetaan rumbasta ja alegriasta tarantaa ja soleáan. Knudsenin omat sävellykset eivät ole mitään fuusio-kamaa vaan reipasta perusmeininkiä edustavaa kitaramusiikkia. Perusasiat ovat kunnossa – compás, tekniikka ja ilmaisu toimii, silti levystä jää ehkä lievästi viileä jälkimaku. Se johtunee kyllä ennen kaikkea kitarasoundista, joka on melko kireä ja kuulostaa välillä melko nasaaliselta (laulutermejä käyttäakseni). Knudsenin soittotaito on kuitenkin arvostettavaa tasoa. Huippukappaleita on levyltä vaikea nimetä, kappaleet ovat sen verran tasaisia. Omaksi suosikikseni nousee kuitenkin buleria "El viento y la arena", jonka Poul esitti vakuuttavasti myös Pohjoismaisella flamencofestivaalilla.

Mårten Karlholm: Rosa rum (2004)

Mårten Karlholm, musiikki, sanoitukset, laulu, kitara; Anne Seier, Marie Bahl, Jens Rud, Thierry Boisdon, kuoro; Eva Skipper, basso; Anders Pedersen, perkussiot, rummut; Carl Quist Møller, perkussiot; Lasse, koskettimet, ohjelmointi.

Omaperäisimpiä flamencon tekijöitä Pohjoismaissa on varmasti **Mårten Karlholm**. Tämä alunperin ruotsalainen laulaja-kitaristi muutti jo nuorena Tanskaan (huhujen mukaan välttääkseen ruotsalaisen asepalveluksen). Siellä hän on kehittänyt omia flamencojuoniaan, jotka tänä keväänä ovat ilmestyneet myös

levylle. Levyn nimi "Rosa rum" (Vaaleanpunaiset huoneet) sanoo jo jotain siitä, minkäväristä musiikkia levy sisältää. Kappaleet ovat hyvin popahtavia, kaikki rakkaussävytteillä sanoituksilla.

Erehdyn aluksi kuuntelemaan levyä flamencon. Flamencosta se on kuitenkin aika kaukana. Vaihdan siis korvia ja ryhdyn kuuntelemaan levyä popmusiikin korvin. Popmusiikkina levy on huomattavasti toimivampi. Laulu muistuttaa Svensktoppen-tyyliä niin äänenmuodostukseltaan kuin fraseaukseltaan. Flamenco kuuluu jonkin verran harmonioissa ja välisoitoissa. Rytmii pysyy tasaisen nelijakoisena, lukuunottamatta kappaletta "Hjärtats slag" (Sydämen lyönti) joka on puhdas sevillanas oikeine säkeistömittoineen kaikkineen.

Pelkästään levyn perusteella Karlholmia voisi luonnehtia romanttikoppariksi, mutta onneksi hän kävi Pohjoismaisella festivaalilla esiintymässä parin kappaleen verran. Siellä hän näytti taitavansa flamencon kielten etenkin kitaransoitossaan. Levy on vain hänen valintansa, miten hän haluaa tehdä flamencomusiikkia. Jos pidät ruotsalaisesta tanssiorkesteripopista, pidät myös tästä.

*Förstår ej dessa känslor som jag har
dina tårar gör mig sorgsen
ditt skratt det gör mig glad
jag är ensam, när du går, ensam när du går*

*Jag är galen av kärlek
galen av längtan
längtan efter dig*

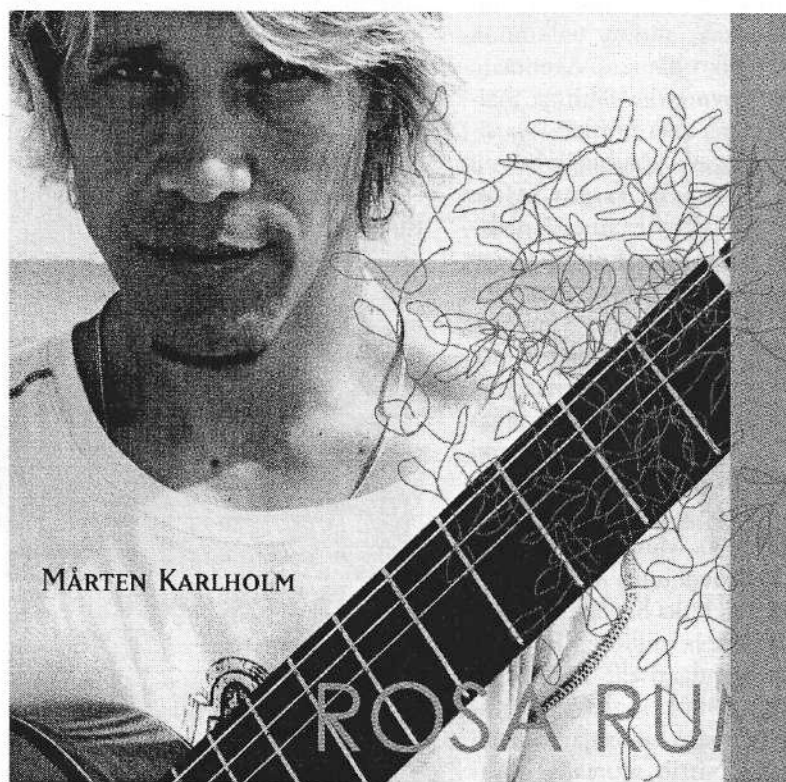
("Hjärtats slag")

En ymmärrä näitä tunteitani
kyyneleesi tekevät minut surulliseksi
naurusi tekee minut iloiseksi
olen yksin, kun sinä lähdet,
yksin kun lähdet

Olen hulluna rakkaudesta
hulluna kaipuusta
kaipaen sinua.

Tove Djupsjöbacka
(myös käännökset)

Levyjä ei toistaiseksi löydy hyvin varustetuista levykaupoista. Lisätietoja artistien kotisivuilta: www.thierryboisdon.com, www.flamencopassion.dk, www.flamencovaerkstedet.dk.

Llave de Oro

jaetaan viidennen kerran

TOVE DJUPSJÖBACKA

"Andalusialaiset rakastavat palkintoja" todetaan www.flamencoshop.com -sivuston artikkelissa. Ja onhan se totta. Letran Noticias-palstakin täytty helposti palkintojensaajilla ja kilpailutuloksilla – on Concurso Nacionalia, kansallista tanssipalkintoa, Premio Flamenco Hoyta, Grammy Latinoa... On kuitenkin myös harvinaisuuksia, joita ei ole turhalla jakelulla pilattu. Kun palkintoja jaetaan yhtä harvoin kuin Llave de Oro de Cante (flamencolaulun kultainen avain), jokaisesta jaosta on tullut melkein historiallinen tapahtuma. Tänä vuonna avain jaetaan viidennen kerran.

Tomás el Nitri 1868

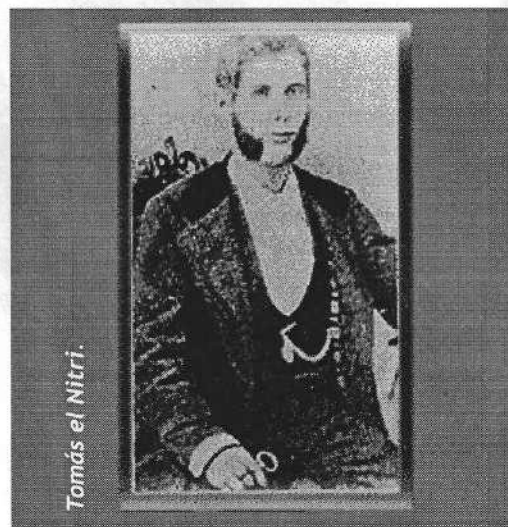
Ensimmäinen Llave de Oro jaettiin vuonna 1868. Elettiin cafés cantantes -kulta-aikaa, mutta palkinnon tausta on melko hämärä. Sanotaan, että avain luovutettiin lähinnä ihailun osoituksena eikä niinkään varsinaisena palkintona. Ihailun kohde oli tällä kertaa **Tomás de Vargas Suárez "Tomás el Nitri"**. El Nitristä tiedetään hyvin vähän – hän kuuluu olleen melkoinen persoonallisuus. Hän mm. vastusti ankarasti flamencon ammattilaistumista, "Laulan siguiiriyaa kun mieli on musta, laulan buleriaa kun mieli on iloinen – ei niitä voi aika-auluttaa". Tiedämme että hän syntyi joko El Puerto de Santa Mariassa tai Arcos de la Fronterassa noin 1830 ja kuoli noin 1890. Muuten hänen elämästään ei tiedetä juuri mitään, eikä myöskään sitä, kuka hänelle avaimen myönsi, missä ja milloin. El Nitri oli sukua legendaariselle **El Fillolle** (noin 1800–1860), jonka siguiiriyätylin vahvimpana seuraajana häntä pidetään. El Nitrin seuraajia olivat

vuorollaan mm. **Agustín Fernández** ja **Juan Talegas**.

Manuel Vallejo 1926

Toista avainta jaettaessa alan tilanne oli melko erilainen. Elettiin aikoja, jolloin flamencon "puhtaudesta" oltiin huolissaan. Kuuluisa Concurso de Cante Jondo oli järjestetty Granadassa vuonna 1922. Tätä kilpailua, jonka voittajina palkittiin **El Tenazas** ja **Manolo Caracol**, seurasivat monet muut kilpailut ja palkinnot. Yksi näistä palkinnoista oli Copa Pavón, josta kilpailtiin Madridin Teatro Pavónissa ensimmäisen kerran vuonna 1925. Voittajana palkittiin Manuel Vallejo, ja monet olivat sitä mieltä, että hänen olisi pitänyt voittaa sama kilpailu myös sitä seuraavana vuonna. Copa Pavón annettiin kuitenkin silloin toiselle laulajalle, sevillalaiselle **Manuel Centanolle**. Eräänlaisena korvauksena impressaariot keksivät elvyttää Llave de Oron palkintona **Manuel Vallejolle**, ja hän vastaanotti sen vuonna 1926 legendaarisen **Manuel Torren** kädestä.

Manuel Vallejo (1891–1960) tunnettiin monipuolisena laulajana. Hänen ominta alaansa olivat fandangot, mutta hänet tunnettiin myös vahvana bulerian ja siguiiryan tulkitsijana. Vallejo oli varmasti pal-

Tomás el Nitri.

kintonsa arvoinen, mutta pitää jälleen muistaa, että palkinnon status olisi ollut aivan erilainen, jos jokainen siihen aikaan esiintynyt laulaja olisi voinut kilpailla siitä. Vallejon aikalaisia olivat mm. **Don Antonio Chacón** ja **Niña de los Peines**.

Antonio Mairena 1962

1960-luvun alussa ilmasto oli jälleen muuttunut radikaalisti. Moni tärkeä instituutio perustettiin 1950-luvun lopussa, mm. Cátedra de Flamencología sekä Córdoban Concurso Nacional de Arte Flamenco. Kyseisen kilpailun järjestäjistä koostunut ryhmä halusi ottaa käyttöönsä Llave de Oron flamencolaulun tärkeimpänä palkintona. Ryhmän johtohahmo oli runoilija ja flamencotutkija **Ricardo**

Molina, ja mukana olivat myös esimerkiksi laulaja **Fosforito**, johon palaamme myöhemmin.

Kilpailu Llave de Orosta järjestettiin vuonna 1962, kaksi vuotta Manuel Vallejon kuoleman jälkeen. Tällä kertaa palkinnosta pääsivät siis kilpailemaan

kaikki halukkaat. Finaalissa lauloivat Fosforito, **Chocolate**, **Juan Varea**, **Pericón**, **Platero de Alcalá** ja **Antonio Mairena**. Voittajaksi valittiin melko odotetusti Antonio Mairena (1909–1983). Mairena tunnettiin vahvana flamenco puron suojelijana. Hän myös teki tärkeitä tutkimustyötä, mm. Ricardo Molinan kanssa tehty ”Mundo y formas del cante flamenco” on edelleen alan perusteoksia. Hänen auktoriteettinsa oli äärimmäisen vahva – puhuttiin jopa mairenismosta, eikä kukaan oikein uskaltanut tehdä toisin kuin hän.

Camarón de la Isla 2000

Mairenan kuoleman jälkeen hänen ystävänsä, flamencotutkija **Francisco Vallcillo Pecino** otti ja rekisteröi Llave de Oron oikeudet Andalusian hallitukselle. Kukaan ei oikein tiennyt, mitä tuolla rekisteröimisellä tarkoitettiin,

mutta ilmeisesti tällä toimenpiteellä haluttiin taata palkinnon korkea status myös jatkossa.

Tämän jälkeen oikeudet keräsivät vuosikaudet pölyä hallituksen arkistoissa. Jotkut halusivat antaa palkinnon Fosforitolle, joka kuitenkin kieltäytyi kunniaa. Moni aficionado oli sitä mieltä, ettei avaimia pitäisi enää jakaa kellekään. Mairenan hahmo oli edelleen niin vahva, ettei hänelle haluttu löytää seuraajia. Vuonna 2000 Consejería de Cultura kuitenkin kaivoi oikeutensa esille ja myönsi Llave de Oron kahdeksan vuotta aikaisemmin kuolleelle **Camarón de la Islalle**. Palkintoseremonia pidettiin 5.12.2000 jolloin oli kulunut tasan 50 vuotta hänen syntymästään.

Avaimen myöntämiseen liittyi varmasti myös kaupallisia intressejä. Camarón oli ollut myytti jo eläessään, ja varhainen kuolema vain kasvatti hänen sankaruuttaan. Vielä hänen kuolemansakin jälkeen ihmiset yrittivät hyötyä hänestä julkaisemalla levyjä, tekemällä näyt-

telyjä yms. Kaikki toimenpiteet, jotka muistuttivat hänestä, olivat siis hyvä asia liikemiehille.

Camarónin (1950–1992) elämää on esitelty näillä palstoilla lukuisia kertoja, joten jättäkäämme hänen esittelynsä lyhyeksi. Valintaperusteissa mainittiin ennen kaikkea hänen ainutlaatuisuudensa (la singularidad del cantaor) ja hänen nuoremmille laulajille näyttämänsä esimerkki.

Fosforito 2005

Neljännän avainseremonian jälkeen palkinnon jatkuvuudesta käytiin jälleen paljon keskustelua. Mm. Consejería de Culturasta tuli lausunto, jonka mukaan avain pitäisi myöntää useammalle samaan aikaan. Toistaiseksi vain yksi laulaja kerrallaan on pitänyt hallussaan Llave de Oroa. Nykyään kilpailuja on kuitenkin niin monta, että onko avain edes tärkeä?

Llave de Oron historia on siis ollut sekava ja tulevaisuus epävarma. Tänä vuonna se päätettiin kuitenkin jakaa viidennen kerran. Viidennen Llave de Oron saa lokakuussa 2005 laulaja, joka on mainittu jo useamman kerran palkinnon yhteydessä: Fosforito. Joidenkin mielestä palkinto olisi kuullut hänelle jo 1956,

olihan hän ensimmäisen Concurson Nacionalin voittaja kaikissa sarjoissa.

Fosforito, oikealta nimeltään Antonio Fernández Díaz, syntyi Puente Genilissä (Córdoba) vuonna 1932.

Nuorena hänet tunnettiin myös nimellä Antonio de Puente Genil. Voittettuaan Córdoban kilpailut vuonna 1956 hän kiersi Espanjassa ja ulkomailla, mm. Festival de Cante Grande -esityksen päättäenä sekä **Mariemman** ja **Manuela Vargaksen** ryhmissä. Levytyksiä hän on tehnyt lukuisia 1950-luvulta asti, mm. ”Selección Antologica del Cante Flamenco” yhdessä **Paco de Lucían** kanssa (1971). Hän on tunnettu laajasta lajituntemuksestaan, ja hän on antanut myös luentokonsertteja, joissa hän kertoo laulun eri lajeista ja niiden kehityksestä. Hänen ansiokseen lasketaan myös ensimmäinen taranto-levytys. Vuonna 1981 Córdoba nimitti hänet adoptiopoikakseen ja omisti hänelle kirjan juhlistaakseen Cordoban Concurson 25-vuotisjuhla. Puente Genilin kaupunki antoi hänelle vastaavan arvonimen (*hijo predilecto*) vuonna 1987. Hänet on uransa aikana palkittu lähes kaikilla mahdollisilla palkinnoilla: Premio Nacional del Cante (1968), II Compás del Cante (1985), Premio Pastora Pavón (1999)...

Valintaperusteissa mainitaan hänen pitkä työnsä flamencon hyväksi: sen arvostetuksi tekeminen ja ulottaminen kaikkialle. Hän on myös tehnyt tärkeitä töitä sekä luomalla uutta että säilyttäen ja elävöittäen unohtuissa olevia lajeja.

Lähteet:

Ricardo Molina & Antonio Mairena: Mundo y formas del cante flamenco. Sevilla: Al-Andalus, 1971.

Alberto García Reyes: Orígenes y evolución del flamenco. Luento 12.4.2004, Sevilla.

D. E. Pohren: Lives and Legends of Flamenco – A Biographical History. Madrid: Society of Spanish Studies, revised edition 1988.

www.flamencoshop.com, www.tristeyazul.com, www.esflamenco.com

El Museo de Baile Flamenco

Tänä syksynä on maailman ensimmäisen flamencolle omistetun museon avajaiset. Sevillan katedraalin tuntumassa, osoitteessa Manuel Rojas Marcos 3, 1700-luvulta säilyneessä talossa on 1500 neliometriä pyhitetty flamencotanssille sekä legendaariselle Christina Hoyosille, jonka aloitteesta projekti lähti käyntiin. Neljän miljoonan euron yksityisillä varoilla rahoitettu projekti pyrkii tuomaan julki uuden, kokonaisvaltaisen näkökulman flamencoon. Tarkoituksena on flamencon teknisen, taiteellisen, esteettisen ja sosiaalisen ulottuvuuden viestiminen niin kansainväliselle kuin espanjalaisellekin yleisölle.

Flamencotanssin muotoa ja sisältöä yritetään tehdä tutuksi vetoamalla kävijän aisteihin ja tunteisiin. Harkitulla esillepanolla ja somituksella pyritään onnistuneen koreografian tavoin jättämään kävijän mieleen askarruttava ja elävä muisto. Onnistuneella vierailulla flamencoä tunteenmatonkin kävijä tuntee sen ilmaisuvoiman ja mystiikan avautuvan modernin teknologian kautta. Museo de Baile Flamencossa erilaisia visuaalisia keinoja täydentää lyyrikin ja metaforilla rikastettu kieli, jolla flamencotanssia pyritään kuvaamaan myös kirjallisesti.

Flamencon maantieteellistä taustaa unohtamatta painotetaan museossa myös flamencon universaalia luonnetta ja tunneskaalaa; iloa, surua, melankoliaa, epätoivoa, juurettomuutta ja euforiaa. Museon yhteydessä on myös patio ulkoilmakonserteja varten sekä tanssikoulu, jossa annetaan niin alkeis- kuin ammattitasonkin opetusta. Yksi opettajista on Christina Hoyos. Projekti panostaa flamencon tunnetuksi tekemisen lisäksi kansainvälisyyteen; museon nettisivujen mukaan paikalle kutsutaan luennoimaan niin espanjalaisia kuin ulkomaalaisia-kin asiantuntijoita.

Lisätietoja sekä Hoyosin haastattelu luettavissa osoitteessa
<http://www.cristina-hoyos.com/museoflamenco/>

Ailin Bayaz

Vicente Amigo Helsingissä

Yleisurheilun MM-kilpailujen avajaiset toivat Helsinkiin vieraita ympäri maailmaa, esiintyjinä myös suomalaisen musiikin vientihuppuja kuten **Leningrad Cowboys**, **Nightwish**, **Värttinä** ja **Apocalyptica**. Avajaisten ohjelma

oli rakennettu aikakonematkustamisen ympärille. Aikakoneella käytiin niissä paikoissa, joissa yleisurheilun MM-kisat on aikaisemmin järjestetty.

Sevillassa järjestettiin MM-kisat 1999, ja niitä esitellessä lavalle kipusi flamencokitaristi **Vicente Amigo!** Vicenten osuus ("Demipati" viime levyttä) oli muuten avajaistilaisuuden ilopilkkuja. Rankkasade ei tietenkään kohottanut tunnelmaa lainkaan, mutta eniten ihmettelyn päätöstä, että kaikki artistit esiintyvät playbackina – päätös joka julkistettiin hyvissä ajoin ennen kilpailua! Toki, jos aiotaan esiintyä keskellä stadionia rankkasateessa, niin muita mahdollisuuksia ei oikein ole, mutta olisihan tapahtuman voinut viedä läpi myös oikeasti soitettuna?

Mielestäni tulos on jo melko naurettava, kun artistit eivät edes esiinny samoilla kokoonpanoilla kuin mitä nauhalta tulee. Vicentellä oli toki kitara (kuulemma jonkun roudarin sukulaisten kitara, jonka sai tuhota rankkasateessa), mutta palmerit, laulajat ja perkussiot puuttuivat tyystin. Värttinällä oli sentään koko bändi paikalla, mutta basisti **Hannu Rantasen** soitin oli kiltisti kiedottu kokonaan muovin, kieliä myöten.

Vicente sai sentään medialta paljon huomiota, ja häntä jatkettiin hehkuttua "maailman parhaaksi flamencokitaristiksi" ja ties mitä muuta. Vicenten soittoa yhtään väheksymättä ihmettelen, onko taiteilijoita pakko rankata "maailman parhaaksi"? Tietääkseni flamencokitarassa ei toistaiseksi ole järjestetty maailmanmestaruuskilpailuja. "**Paco de Lucía**n manttelinperiijästä" voi toki puhua, mutta niin kauan kuin Paco elää ja esiintyy, hän voi kyllä käyttää mantteliaan aivan itse. Ehkä vastaus Vicenten mediasuosioon löytyykin YLE:n lausunnosta "moni supertähti arvostaa tämän virtuoosin soittoa, muun muassa **Sting**". Montaakohan flamencokitaristia nämä supertähdet ovat elämässään kuulleet?

TD

Nainen voittoon La Uniónissa

Cante de las Minas -kilpailut järjestetään vuosittain elokuussa La Uniónissa, Murciaassa. Kilpailussa jaetaan kolme pääpalkintoa (laulu, tanssi, kitara), joista kitarapalkinto ("Bordón Minero") jäi tänä vuonna jakamatta. Tuomaristo oli sitä mieltä, ettei osallistujien taso riittänyt finaali kierroksen järjestämiseksi.

Laulun pääpalkinnon ("Lámpara Minera") voitti vasta 19-vuotias **Gema Jiménez Triguero** Jaénista. Gema ei pelkästään ole nuorin voittaja kautta aikojen, hän on myös ensimmäinen naisvoittaja yli kahteenkymmeneen vuoteen!

Nuori voittaja on omistautunut flamencolaululle vasta kolme vuotta, mutta sitä ennen hän opiskeli tanssia. Hän sanoo pitävänsä kilpailuista ja onkin voittanut jo useita, mm. de lo Ferron kilpailut. Eniten hän sanoo oppivansa kuunnellensa vanhoja mestareita, etenkin **Manuel Vallejo** ja **Tomás Pavónia**. Entäs nykypäivän laulajista? **Mayte Martín** (joka muuten oli edellinen naisvoittaja), **Miguel Poveda** sekä "tietenkin" **Carmen Linares**. Gema Jiménez palkittiin myös parhaana mineran ja tarantan laulajana. Mineras-laulussa hän mainitsee esikuvinaan **Pencho Crosin** ja **Encarnación Fernándeziin**.

Tanssin pääpalkinnon ("Desplante") voitti 25-vuotias **Daniel Navarro Muñoz** Córdoba. Hän on tanssijana **Antonio Canalesin** ryhmässä, mutta on myös työskennellyt mm. **Aida Gómezin** ja **Cristina Hoyoksen** kanssa. Córdoba Concorso Nacionalissa hänet palkittiin "Mario Maya" -palkinnolla. Daniel Navarro on tanssinut pienestä asti, vaikka perheessä ei olekaan flamencon ammattilaisia. "Ehkä voin nyt perustaa mahtavan Navarron tanssijajäsenyksen", hän nauraa haastattelussa. Navarro mainitsee esikuvinaan **Javier Latorren**, **Joaquín Grilon** sekä **Antonio Canalesin**. Tämä oli jo toinen kerta, kun Navarro osallistui tähän kilpailuun. Viimeksi hän ei päässyt edes finaaliin, tällä kertaa menestys oli sitäkin parempi!

Muitakin palkintoja jaettiin, eri lajien parhaille esittäjille sekä parhaalle nuorelle laulajalle.

Luokan "cantes bajoandaluces" (Ala-Andalusian laulut) voitti **José Ramón Fernández**, jonka tarina on kilpailuvoittajaksi melko erikoinen. Hän viettää parhaillaan aikaansa Alboloten vankilassa Granadassa. Vankilassa pidettiin myös La Uniónin kilpailun karsintakierros, jonka kautta hän pääsi osallistumaan tähän kilpailuun. Yhdeksän vuoden tuomiosta on suoritettu neljä, minä aikana hän on voittanut kansallisen vankiloiden flamencokilpailun (Concurso Nacional de Flamenco en Prisiones) jo kaksi kertaa.

TD

Andrés Marínin kuulumisia

Tapasin **Andrés Marínin** Sevillan Alamedalla heinäkuuisena kesäiltana. Hän oli juuri palannut Amsterdamista opettamasta ja nautti vapaapäivästä kotinurkilla. "Asimetrías" sekä pienempi pianomusiikkiteos "Vanguardia Jonda" ovat työllistäneet Marínin hyvin, ja hän

on ryhtynyt matkustellut mm. Ranskassa, Yhdysvalloissa ja Englannissa. Hän kertoo vähäsanaisesti mutta hieman malttamattomasti suunnitteilla olevasta projektista, joka on tarjolla Sevillan biennaaliin ensi vuonna. Toinen ilouutinen on lähitulevaisuudessa avattava koulu. Se tulee sijaitsemaan Macarenan kaupunginosassa Divina Pastora -kadulla, numerossa 14. Nimeksi tulee Academia de Baile Flamenco Andres Marín – Espacio Abierto. Nimi kuvastaa hyvin koulun toimintasuunnitelmaa; tarjota flamencon opetusta avoimessa ja ennakkoluulottomassa ympäristössä. Lauluntuntemus jää usein pinnalliseksi espanjalaisenkin opettajan tunneilla, koska usein laulaja kutsutaan paikalle vain satunnaisesti (Fundación Christina Heereniä lukuunottamatta). Flamenco Abierto täyttäneekin tyhjiön – tila jossa voi flamenco opiskella kaikessa monipuolisuudessaan ilman, että perinteisten mallien opiskelusta tulee rajoitettavaa. Tanssituntien lisäksi tarjolla on laulu-, cajón- ja compástunteja, tilassa on lisäksi pieni flamencon tutkimuskeskus.

Ailin Bayaz

In Memoriam: Chocolate

Flamencomaailma koki suuren menetyksen kun **Antonio Nuñez Montoya "Chocolate"** menehtyi syöpään Sevillassa 20.7.2005. Vuonna 1930 syntynyt laulaja oli väkevän cante gitanon suurmiehiä. Moni mainitsee hänet esikuvanaan, heidän joukossaan Tampereen Flamencoviikolla vieraillut **Antonio Campos** (haastattelu Friiti 4/05).

Chocolate syntyi Jerezissä, mutta siirtyi jo 6-vuotiaana Sevillaan. Alusta asti laulajan tie ei kuitenkaan ollut selvä:

"Alussa pidin paljon jalkapallosta ja olin kai melko hyväkin pelaaja, mutta flamencosta tienasin ensimmäiset palkkarahani ja pian unohdin koko jalkapallouran", on Chocolate kertonut haastattelussa.

Nuorena poikana hän lauloi fandangoja Sevillan Puerta del Carnen edustalla tienaten muutamia ropoja ruokaa varten. Samalla hän oppi Sevillan suurlaulajilta: **Tomás Pavón, Manolo Caracol, Manuel Vallejo...**

"Pavónin sisarukset ovat flamencon ydintä! Heidän äänenmuodostuksensa, fraseerauksensa – mielestäni kukaan ei voi laulaa paremmin kuin he."

Pikku hiljaa Chocolaten oma ura lähti käyntiin. Hän esiintyi mm. Madridin Corral de la Moreriassa laulaen langolleen **El Farrucolle**. Hän ei kuitenkaan viihtynyt tablaoym-

päristössä ja lähti sen sijaan kiertämään maailmaa mm. **Lola Floresin** ja **Manuel Moraon** ryhmissä.

Chocolate tunnetaan parhaiten vakavampien tyylilajien esittäjänä, esimerkiksi *seguriya*, *soleá*, *fandangos personales* ja *taranto de Manuel Torre*. Hän on myös täyttänyt tärkeän tehtävän ylläpitämällä ja elävöittämällä suurten maestrojen lauluja. Valkokankaalla hänet on nähty mm. elokuvissa "Los Taran-tos" ja "Flamenco". Tietysti hänet on myös palkittu lukuisilla eri palkinnoilla, viimeisinä mm. Premio Ondas (2001) ja Medalla de Andalucía (2003).

Hänen viimeiseksi levykseen jäi viime vuonna Grammy Latinolla palkittu "Mis 70 años de cante". Hän onkin maininnut sen olevan hänen flamenconperintönsä: "puhdasta ja autenttista cantea". Nykypäivän flamencosta Chocolate oli jo vuosia sitten huolissaan. "Flamencossa kaikkein tärkeintä on kommunikointi. Ennen todella kuuntelimme toisiamme ja opimme samalla! Nykyään laulajat omaavat kyllä loistavan laulutekniikan, mutta ovat usein tyhjiä sisältä."

Tove Djupsjöbacka

Flamencoelokuvia Madridissa

Madridissa nähtiin kesän aikana ensimmäinen flamencoelokuvafestivaali, kun elokuvia pyöri toukokuusta heinäkuuhun Sala Cardamon tilassa. I Muestra de Cine Flamenco oli omistettu kolmelle teemalle: **Carlos Sauralle**, dokumenttielokuvalle ja mustalaiselokuville. Ohjelmassa nähtiin Sauralta "Bodas de sangre", "Carmen", "El amor brujo" ja "Flamenco". Dokumenttielokuvista nähtiin mm. ranskalaisen **Dominique Abelin** "Agujetas, cantaor", "En nombre del padre" sekä Sevillan flamencokortteleista kertova "Poligono sur". Mustalaisteemaa edustivat mm. **Joaquín Cortésin** "Gitano" sekä **Chus Gutierrezin** "Alma gitana". Festivaalilla nähtiin myös uunituore Habichuelan klanista kertova "Ketama y su herencia flamenca", ohjannut **Michael Meert**.

Elokuvien lisäksi käytiin tietysti keskustelua flamencosta ja elokuvasta, mukana nimekkäät ohjaajat kuten Saura ja Abel. Myös mustalais-ten julkisuuskuvasta käytiin keskustelua.

TD

Don Quijote 400 vuotta

Don Quijoten 400-vuotisjuhlia on vietetty ympäri maailmaa. Myös flamencot ovat osallistuneet juhluvuoteen omilla teoksillaan.

Vicente Soto "Sordera" oli vasta saanut uuden levynsä ("eStar alegre") markkinoille, kun hän heittäytyi heti seuraavaan projektiin. "Quijote Flamenco" käsittää kahdeksan Cervantesin tekstiä flamencoksi muokattuna. Esitys kantaesitettiin huhtikuussa Teatro Circo de Albacetessa, ja se on kiertänyt kesän aikana sekä Espanjassa että ulkomailla, mm. Wienissä, jossa siitä tehtiin myös radionauhointia.

Enrique Morente on tarttunut Don Quijoten hahmoon jo aikaisemmin. Yli kymmenen vuotta sitten valmistui teos nimeltä "El loco romántico". Tänä vuonna kesäkuussa "¡Al fuego con los libros!" näki päivänvalon Barcelonan Festival Grec -tapahtumassa. Morente haluaa kuvailla teoksessaan muun muassa sitä utopian ja surun sekoitusta, joka Don Quijotessa on voimakkaasti pinnassa.

Laulajien lisäksi Don Quijoten on ottanut käsittelyynsä myös tanssija-koreografi **Rafael Amargo**. Esitys "DQ, un pasajero en tránsito" käsittää tanssin lisäksi videotaitteen ja teatterin keinoja. Teos kantaesitettiin kesällä Geronan festivaalilla, minkä jälkeen se on kiertänyt Espanjassa ja ulkomailla, mm. Japanissa.

TD

Calendario

Suomi:

11.11.

Flamenco varhaisvuodet Suomessa -illan-vietto perjantaina 11.11. klo 20 alkaen Peñalla. Anneli Urosen elämäntyö ja tanssikoulun 30-vuotistaipale: videoita, tarinoita jne. Tarjolla pientä purtavaa, omat juomat mukaan. Tilaisuus on yhdistyksen jäsenille maksuton, muille sisäänpääsy 2 euroa.

12.-13.11.2005

Fernando Galánin tanssikurssit

Alempi keskitaso la 12.11. klo 16-18, su 13.11. klo 12-14.

Ylempi keskitaso la 12.11. klo 18.15-20.15, su 13.11. klo 14.15-16.15.

Tunneilla mukana kitaristi ja tulkki.

Hinta: Helsingin Flamencoyhdistyksen jäsenet 60 euroa, muut 70 euroa.

Paikka: Blue Flamenco -tanssikoulun sali, Mannerheimintie 4.

Ilmoittautumiset: 18.10. klo 10 alkaen soittamalla yhdistyksen puhelinnumeroon 040 716 3134 ja 21.10. lähtien sähköpostitse osoitteeseen emilia.aho@welho.com

Kurssipaikka varmistetaan maksamalla kurssimaksu eräpäivään 31.10. mennessä yhdistyksen tilille Nordea 206518-21707.

Pankkiviitteet: alempi keskitaso 3007 ja ylempi keskitaso 4006.

24.11.

Guitarras del Norte: Raul Mannola, Timo

Lehto, Jukka Tolonen

Kanneltalo, Helsinki, klo 19.

Lisätietoja: kulttuuri.hel.fi/kanneltalo/

Espanja:

Flamenco en Málaga

Esityksiä mm.

Rocío Molina

6.11. Teatro del Carmen, Velez-Málaga

Fosforito

3.11. Castillo de Bil-Bil, Benalmádena

José Mercé

31.10. Casino de Torre Quebrada, Benalmádena

"Dos generaciones", esiintyjinä Chano Lobato, Jairo Barrull, La Cañeta de Málaga, La Tremendita, Matilde Coral, Rocío Molina
12.11. Auditorio Principe de Asturias, Torremolinos

Lisätietoja: www.malagaenflamenco.com

Ballet Flamenco Eva Yerbabuena

"A cuatro voces"

7.12. Palacio de Congresos, Granada

"Cal y canto"

29.10. Teatro Palenque, Talavera de la Reina (Toledo)

3.12. Gran Teatro de Manzanares, Manzanares el Real (Madrid)

Lisätietoja: www.evayerbabuena.com

Gerardo Nuñez Trio

28.10. Centro cultural La Latina, Madrid

18.11. Parla, Madrid

25.-26.11. Casablanca, Marokko

26.11.

Compañía de Antonio Canales: "Bailaor"

Teatro Sierra de Aracena, Aracena (Huelvan provinssi)

4.-5.1.2006

"Diálogos", esiintyjinä Miguel Poveda, Rodolfo Mederos

Teatro Lope de Vega, Sevilla

14.1.2006

El Pele, José Galán

Teatro Sierra de Aracena, Aracena (Huelva)

Festival de Jerez 24.2.-11.3.2006

Tanssikurssit 24.2.-2.3.

Aamupäivä:

Andrés Peña (alkeet: tangos), Inmaculada Aguilar (perustaso: soleá), Javier Latorre (perustaso: alegrías), Angelita Gómez (keskitaso: bulerías de Jerez), Mercedes Ruiz (keskitaso: taranto), Matilde Coral (ammattilaiset: peteneras bata de colalla ja huivilla)

Keskipäivä:

Soraya Clavijo (alkeet: bulerías de Jerez), Juan Antonio Tejero (perustaso: compás ja rytmi flamencotanssissa), María José Franco (perustaso: tangos), Rafael Campallo (keskitaso: tangos), Antonio El Pipa (keskitaso: farruca), Ana María López (keskitaso: bulerías de Jerez)

Iltapäivä:

María José Franco (alkeet: alegrías), María del Mar Moreno (perustaso: bulerías de Jerez), Rosario Toledo (perustaso: tangos), Javier Latorre (keskitaso: soleá), Inmaculada Aguilar (keskitaso: siguiriya), Manolo Marín (ammattilaiset: guajirasta soleá por buleriakseen)

4.-10.3.

Aamupäivä:

Irene Carrasco (alkeet: alegrías), Angelita Gómez (perustaso: bulerías de Jerez), Victoria Eugenia (perustaso: siguiriya kastanjeteilla), Javier Barón (keskitaso: soleá por bulerías), Matilde Coral (keskitaso: alegrías ja caracoles bata de colalla ja viuhkalla), Israel Galván (ammattilaiset: farruca ja martinete)

Keskipäivä:

Alicia Marquez (alkeet: tangos), Andrés Peña (perustaso: bulerías de Jerez), Mercedes Ruiz (perustaso: martinete), Isabel Bayón (keskitaso: caña), María del Mar Moreno (keskitaso: siguiriya), Lola Greco (keskitaso: guajira)

Kaari Martinin tunnint peñalla syksyllä 2005!

Perjantaisin kaikille avoin buleria-irrottelutunti klo 19-20. Tunneilla laulu, kitara ja cajón. Irtotunnin hinta 10 euroa, 4 tunnin jakso 35 euroa. Tunneilla tehdään buleria-pätkiä lauluun, joka perjantai eri pätkät.

Torstaisin kuukausittain vaihtuvat teematunnit:

Marraskuu: tangos (eri tangoslajit) kurssin hinta 64 euroa (4 päivää, 2 h per päivä: 3, 10, 17 ja 24.11. Klo 19-21)

Joulukuu: siguyrias / martinete kurssin hinta 48 euroa (3 päivää, 2 h per päivä: 1, 8 ja 15.12.)

Myös näillä tunneilla laulu, kitara ja cajón. Tunneilla tehdään lyhyt koreografiapätkä ja käydään läpi lajin laulu ja rytmiikka ja sen lähilajien eroavaisuuksia. Kaikilla tunneilla opetellaan lajin palmas ja laulun säkeistöjä.

Teematunneille ilmoittaudutaan kursseittain. Kurssien taso: keskitaso - edistyneet. Ilmoittautumiset ja lisätietoja: ckm@kolumbus.fi

Iltapäivä:

Juan Antonio Tejero (alkeet: bulerías de Jerez), Alicia Marquez (perustaso: alegrías), Manuel Betanzos (perustaso: soleá), Rafaela Carrasco (keskitaso: taranto), Merche Esmeralda (keskitaso: soleá), Belén Maya (ammattilaiset: tangos)

Ilmoittautumiset alkoivat 1.9 ja kurssit täyttyvät hyvin nopeasti!

Lisätiedot:

Festival de Jerez / Fundación Teatro Villamarta
 produccion.villamarta@aytojerez.es
 www.festivaldejerez.es

25.2.2006

"Andalucía"

Ohjaus: José Luis Ortiz Nuevo, esiintyjinä mm. Niño Josele, Tomasito, El Pele, Marina Heredia, Arcángel, Rocío Molina, Dorantes. Teatro de la Maestranza, Sevilla
 Lisätietoja: www.teatromaestranza.com

23.5.2006

Enrique Morente: "Enrique el Mellizo, un siglo de su muerte"

Teatro de la Maestranza, Sevilla
 Lisätietoja: www.teatromaestranza.com

Muut maat:

19.-21.1.2006

Flamenco Festival USA 2006

Miguel Poveda
 Lincoln Center, New York.

Fernando Galánin tanssikurssit 12.-13.11.2005

Alempi keskitaso la 12.11. klo 16-18
 su 13.11. klo 12-14

Ylempi keskitaso la 12.11. klo 18.15-20.15
 su 13.11. klo 14.15-16.15

Tunneilla mukana kitaristi ja tulkki.

Hinta: Helsingin Flamencoyhdistyksen jäsenet 60 euroa, muut 70 euroa
Paikka: Blue Flamenco -tanssikoulun sali, Mannerheimintie 4

Ilmoittautumiset: **18.10. klo 10 alkaen soittamalla** yhdistyksen puhelinnumeroon 040 716 3134 ja **21.10. lähtien sähköpostitse** osoitteeseen emilia.aho@welho.com
 Kurssipaikka varmistetaan maksamalla kurssimaksu eräpäivään 31.10. mennessä yhdistyksen tilille Nordea 206518-21707.

Pankkiviitteet: alempi keskitaso 3007 ja ylempi keskitaso 4006.

Fernando Galán on esiintynyt jo parinkymmenen vuoden ajan Espanjassa ja ympäri maailmaa oman ryhmänsä kanssa ja monien flamencoryhmien solistina, mm. "Ballet Albarizuelan" ensitanssijana ja kuuluisan Javier Latorren ryhmän tanssijana "Rinconete y Cortadillo" -teoksessa. Hän on suorittanut Sociedad de Baile Españolin flamenco-pedagogin tutkinnon Espanjassa ja opettanut paljon myös ulkomailla, mm. Englannissa, Saksassa ja Etelä-Afrikassa. Suomalaisille Jerezistä kotoisin oleva Fernando on hyvinkin tuttu, sillä hän on opettanut ja esiintynyt eri puolilla Suomea useaan otteeseen. Fernando on pidetty ja kärsivällinen opettaja, jonka tunteja voi lämpimästi suositella myös ensi kertaa espanjalaisen opettajan tunneille uskaltautuville!

flamenco

Helsingin Flamencoyhdistys ry
 www.flamenco.fi

Flamencon varhaisvuodet Suomessa -illanvietto perjantaina 11.11. klo 20 alkaen Peñalla

Anneli Urosen elämäntyö ja tanssikoulun 30-vuotistaipale: videoita, tarinoita jne. Tarjolla pientä purtavaa (omat juomat mukaan). Tilaisuus on yhdistyksen jäsenille maksuton, muille sisänpääsy 2 euroa.

Cabeza de Vaca

Flamencoin

Flamenco tulee sanasta flame, se tarkoittaa tulta. Olenko flamenco – flame olenko? Olén!

Minä hehkun tulta, räiskyn ja kipinöin – olenhan flamencoihminen.

Mikä ihmeen flamencoihminen? Kuka on Suomen flamencoin ihminen?

Aito flamenco on karhean kova, hiomaton timantti, animaalisien vetovoimainen, jotain alkuvoimaista elohopeaa. Epäilemättä deittailee kuoleman kanssa, on varustettu hyvällä itsetunnolla, verbaalinen macho, jossa on aimo annos kosmopoliittia. Eikö niin? Stefan Lindfors on flamenco. Jörn Donner on jo superflamenco. Jorma Uotinen? Muy muy flamenco. Entäpä edesmennyt Arto Melleri? Olavi Virta? Todella flamenco. Häivähdys Camarónia. Esko Aho?? Anti-flamenco.

Cabeza de Vaca päätti kesäloman kunniaksi, tutkivana journalistina heittäytyä todella flamencoksi. Korkasin aamupalaksi pullon Sangre de

Toroa. Kuinka runollista – härän verta. Lorca minussa vaati ulospääsyä. Hehkuin elämää ja janosin kuolemaa!

Kopautin sorkalla lattialankusta palasen kuivunutta lantaa, polttelin sitä ja loput söin. Suustani alkoi pulputa alkutuskkaa. Korina täytti ilman ja – ayiiiii – tuska ylsi takahampaan paikoista sarvien kautta takasilmukkaan. Camarón! Miksi et ole täällä yhtymässä huutooni?

Janon sammuttaakseni join Espanjan tuliaisena tuodut kolme pulloa Tio Pepeä. Sorkkani potkivat jo vimmassa. Olin kuin La Niña de los Peines kymmenen Batteryn jälkeen.

Hengitin nopeasti – sisään ulos – duendea joka henkäyksellä. Takapihalta nappasin vielä tukon hulluruohoa, tungin sen nenääni ja olin ylhäällä. Nii-iin ylhäällä. Laskeuduin vartiksi naapuritalon keskiolutpaikkaan sammuttelemaan syttynyttä niittypalaa ja löysin itsestäni kotilointuneen tuskan. Siitä oli tullut helmi. Tein siitä taulun.

Maanantaina palasin töihin. Yhdeltätoista menin syömään lounaaksi kaalikääryleitä. Join päälle kaksi lasia piimää.

Top5

-palstalla pureudumme letralaisten kuuntelutottumuksiin ja listaamme viimeaikojen suosikkiviisikon. Tällä kertaa meille avautuu Milena "Korupajan kuningatar" Urmas.

1. Queen

"Freddie Mercuryn kokovartalotrikoo ja musiikki kertoo kaiken olennaisen."

2. Enrique Morente

"Oman flamenconi suuri rakkaus – alfa ja omega. Levyt 'El pequeño reloj' ja 'Omega' sekä tangos nimeltä 'Venta Zoraida'."

3. Vicente Amigo

"Hissimusiikkidiibadaaba ei oikein innosta, mutta jokaiselta levyltä löytyy helmiä. Mm. 'Vivencias Imagi nadas' -levyn 'Mensaje' vei sydämeni, käteni, jalkani ja koko vartaloni."

4. José Mercé

"'En tu silencio', 'Luna de la victoria', 'Lio', 'Te recuerdo Amanda', 'Vivo cielo'... muutamia mainitakseni. Lämmin, karhea, José."

5. Janis Joplin

"Olemuksessa ja raa'assa äänessä oli enemmän flamencoä kuin monissa flamencoissa."

"Maailma on täynnä loistavaa musiikkia, loistavia kappaleita, joten monta suosikkia jäi nyt mainitsematta. Harvemmin sytyt kenenkään artistin tai yhtyeen koko tuotannosta, paitsi ehkä Queenin..."

Ilmoitushinnat ja koot Letrassa

1/1-sivu 170 e	155 x 247 mm
½-sivu 85 e	155 x 120 mm
¼-sivu 42 e	155 x 60 mm
¼-sivu 42 e	74 x 120 mm
1/8-sivu 21 e	74 x 60 mm

Tienda

Myydään

Liikanen musical instruments ky:n Flamenco-
kitara ASCY / F n:o 425 (syressi), hp.1800 e.
Tiedustelut:
Samuli Työrinoja, 050 3542543,
samuli.tyorinoja@helsinki.fi
Myytävänä myös paljon flamencoihteisia
levyjä, kirjoja ja videoita, kysy lista sähköpos-
tilla.

Cajón, merkkiä Valtter Percussion,
hp. 260 e. Kotelo kaupan päälle.
Tiedustelut: Tove Djupsjöbacka, 040 7314304.

PEÑAN SALIN VUOKRAUS

Helsingin Flamencoyhdistyksen salia voi vuokrata opetus- ja harjoituskäyttöön kuka tahansa. Salin osoite on Pohjoisesplanadi 2.

Hinnat:	Opetuskäyttöön	Harjoituskäyttöön
Jäsenille:	Pieni sali 7 e/h Iso sali 12 e/h	Pieni sali 4 e/h Iso sali 7 e/h
Muille:	Pieni sali 9 e/h Iso sali 14 e/h	Pieni sali 6 e/h Iso sali 9 e/h

Tiedustelut ja salivaraukset:

Auli Kaartinen, p. (09) 351 4781, 050 305 7392

1. Merkitse varauskirjaan selvästi

- koko nimesi
- kellonaika
- onko varaus harjoitus- vai opetuskäyttöön

2. Merkitse yhteystietosi (nimi, puh.nro) kirjan takana olevaan listaan.

3. Peruutukset on tehtävä viimeistään 2 vrk ennen varattua aikaa, muutoin niistä peritään maksu. Soita tai laita tekstiviesti peruutuksesta Auli Kaartiselle. Auli hoitaa peruutuksen merkitsemisen varauskirjaan. Omatoimisesti peruutuksia ei saa merkitä.

Helsingin Flamencoyhdistyksen omat internet-sivut löytyvät osoitteesta

www.flamenco.fi

Seuraavan lehden deadline on 10.11.

Helsingin Flamencoyhdistys ry:n hallitus vuonna 2005 (kevätkokoukseen 2006 asti)

Anne Virtanen, puheenjohtaja
Aurinkolahden puistotie 8 A 11
00990 HELSINKI
040 716 3134 (yhd. puhelin), 050 561 6586
annevirtanenflamenco@gmail.com

Emilia Aho, I varapuheenjohtaja
050 522 6758
emilia.aho@welho.com

Auli Kaartinen, II varapj., salivaraukset
050 305 7392, (09) 351 4781
auli.kaartinen@btj.fi (työ), solea@jippii.fi (koti)

Anne Lamberg-Laitinen, jäsenrekisterin ja taloudenhoitaja
Urkupillintie 7 H 78
00420 HELSINKI
040 52 12 763, 020 483 5911 työ
anne.lamberg@metso.com (työ), anne.lamberg@24.fi (koti)

Mervi Ahlroth, sihteeri
044 501 2515
mervi.neste@sci.fi

Arja Haapakorpi, tiedotus
050 539 6711
arja.haapakorpi@kolumbus.fi

Sonja Vottonen, peñaemäntä
041 516 2677
sonja.vottonen@helsinki.fi

Hanna Apunen, varajäsen
041 431 7130
hanna@octante.com

Aura Ettala, varajäsen
050 401 6144
aura.ettala@helsinki.fi

Kirsi Niittyinperä, varajäsen
040 83 44 928
kirsi.niittyinpera@tuotos.fi

Tove Djupsjöbacka, Letran päätoimittaja
040 731 4304
tove.djupsjobacka@helsinki.fi

Helsingin Flamencoyhdistys ry
Peña Flamenca de Helsinki
Pohjoisesplanadi 2
00130 Helsinki
p. 040 716 3134
www.flamenco.fi

M

* . A D 2 3 *

Helsingin Flamenco-yhdistys ry
Peña Flamenca de Helsinki
Pohjoisesplanadi 2, 00130 Helsinki

Soleares cordobesas

*Las campanas de las torres
suenan si muere un rico.
Callan si muere un pobre.*

*Si las piedras de la calle
tuvieran lengua y hablaran,
más de cuatro personillas
de sentimientos lloraran.*

Soivat kellot torneissaan
rikkaan kuollessa.
Köyhälle vaikenivat.

Jos katujen kivet
osaisivat puhua
neljää useampi
itkisi surusta.

suom. E. Alajärvi